עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבותינו צדיקי עולם
פרשת תולדות | תשפ"ז

כאשר הבן מדבר לשון הרע או לוקח ממתקים בלי רשות, אמנם אבא כועס עליו, אבל הוא לא שומע את החרדה בקולו

הגאון הגדול רבי שלמה קנייבסקי שליט"א על דרכי החינוך

וַיְגַדְּלוּ הַנְּעָרִים (כה)

מספרים שפעם נערכה אסיפה של כמה תלמידי חכמים בהשתתפות מרן הרב מבריסק, וישבו ושוחחו בדברים העומדים ברומו של עולם. אחד מהנוכחים הביא לאסיפה את בנו שהיה ילד קטן בן שנתיים - שלוש, במהלך האסיפה הילד ישב בצד והיה עסוק בענייניו, אך לפתע הילד ניגש לשולחן סביבו ישבו גדולי התורה והחל לטפס על השולחן, כשהגיע לרב מבריסק הוא הרים את הילד והורידו לרצפה, הילד כמובן היה מרוצה מכך, ומיד עשה סיבוב ועלה שוב לשולחן מצד אחר, ושוב, כאשר הגיע לרב מבריסק הוא לקח אותו והוריד אותו לרצפה, וכמובן, הילד שנהנה "מהמשחק" המשיך לעשות את אותו הסיבוב שוב ושוב. אביו של הילד שהבחין לפתע במתרחש, היה בהלם ורצה לצעוק על בנו, על "החוצפה הגדולה, וביזוי כבוד התורה".

אך הרב מבריסק שהבחין בכך עצר אותו מלצעוק על הילד, וכשהאבא ניסה לטעון כי הוא מחוייב לגעור בבנו על מנת לחנכו, השיב לו הרב מבריסק כי אין כאן ענין של חינוך כלל, והסביר את דבריו:

המושג של חינוך משמעותו הוא להרגיל את הילד לעשות דברים כדי שיעשה

המשך בעמוד 2 <<<

זה כוח עצום שנתן לנו הקב"ה

הגאון רבי עמנואל טולידאנו שליט"א

וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים (כה)

הריכוז זה כוח עצום שנתן לנו הקב"ה איזה דבר נפלא זה ללמוד להתרכז, זה כוח עצום שנתן לנו הקדוש ברוך הוא. השם ברא במוח את כוח המחשבה, אבל השאיר לבני אדם לאמן את המוח, ולפתח את החשיבה, וכפי איך שהאדם עובד ומשקיע לפתח את המוח, ככה הוא מוציא פירות, אם תלמד את המוח לחשוב טוב, אז הוא חושב יפה, אם לא תלמד אותו לחשוב כראוי, הוא יחשוב לא יפה. כל החידושים הטובים מתחדשים ברחוב. כמה צריך להגיד תודה רבה לקדוש ברוך הוא שנתן לנו את התורה שמוחנו תפוס בתורה, כמה פעמים קרה לי תוספות שאמרתי על שיעור אתמול, אני חוזר עליו שוב ברחוב והנה אני מקבל הערות, ועוד הערות חדשות יפות, איך זה קרה שאתמול לא הרגשתי בהערות האלו

המאמר המלא בעמוד 10 <<<

אותם כשיהיה מבוגר, וכן למנוע ממנו לעשות דברים כדי שלא יעשה אותם כשיהיה מבוגר. זה הרעיון של חינוך, שהרי המהות של חינוך היא הרגל. וא"כ כאשר מדובר כאן על ילד קטן בן שנתיים - שלוש שמטפס על השולחן, הרי ברור שאין חשש שהוא יעשה את הפעולה הזאת כשיתבגר, ואם תצעק עליו כעת שלא יעשה את זה, זה לא בגלל שאתה חושש שימשיך לעשות את זה גם כשהיה בגיל עשר. אלא הסיבה לכך היא שהוא משתולל כעת וזה מפריע לך באופן אישי שהילד מתנהג בצורה כזאת, ובעצם זאת כבר בעיה שלך, ולא של הילד.

הרב מבריסק העמיד לנו בכך יסוד בעניני חינוך

הרב מבריסק העמיד לנו בכך יסוד בעניני חינוך, היסוד של חינוך זה לא שהילדים עושים דברים שמפריעים לנו. ואין זה סוד שאחת הבעיות הגדולות והרציניות בחינוך זה שאנחנו רוצים לחנך את הילדים הרבה פעמים בגלל דברים שמפריעים לנו. מה יגידו, הילד שלך משתולל, הילד שלך לא מחונך כמו שצריך וכו', וזה מה שמפריע לנו באמת, ולפי זה אנחנו מחנכים את הילדים (כביכול), אך לעצמנו אנו מתרצים ומסבירים שמה שמניע אותנו זו דאגה אמיתית לחינוך של הילד.

אך האמת היא שהמניע האמיתי שלנו אינו חינוכו של הילד, אלא דאגה לצרכים ורצונות אישיים שלנו, וזה לא חינוך. המשמעות של חינוך, זה מה הדבר הנכון ביותר לצורך כך שהילד יתרגל לעשות מה שצריך כאשר הוא יגדל, וכן מבחינת 'סור מרע' - להרגיל את הילד ולמנוע ממנו דברים שיש חשש שיעשה אותם כשיגדל אך חוסר נעימות של ההורים אינה מניע חינוכי.

כאשר ילד פעוט שומע את הצעקה של אביו

באופן טבעי אדם יכול לחנך את ילדיו גם אם אינו מבין כלל בחינוך, יסוד ושורש חינוך הילדים הוא להנחיל להם מה הם הערכים החשובים בחיים, בשביל זה לא צריך ידע מיוחד, ואין צורך בשיטות חינוכיות מדופלמות. כשם שכאשר ילד פעוט שומע את הצעקה של אביו כשהוא רץ לכביש והוא מבין היטב שאת זה אסור בשום אופן לעשות. וכשהוא רואה את תגובת ההורים על נסיון לגעת בחשמל או לטפס על הסורגים, הוא מפנים שזה נורא ואיום, לא בגלל עוצמת הקול של אבא, אלא משום שהוא מרגיש וחש, גם בלי כל הסבר, עד כמה זה חמור. הוא רואה איך זה איכפת להורים, הוא שומע את החרדה הנוראה שלהם מהחשש שמא ייגע בחשמל חלילה, ומבין את חומר הענין.

שהוא כמעט נגע בחשמל

מצד שני, כאשר הוא מדבר לשון הרע או מכה את אחיו, או לוקח ממתקים מהארון בלי רשות, אמנם אבא כועס עליו, אבל הוא לא שומע את החרדה הנוראה הזאת בקולו של אביו על הדבר האסור שעשה. הוא בסך הכל אמר לשון הרע, זה לא שהוא כמעט נגע בחשמל, והמסר שהילד מקבל מכך הוא שאם הוא יעשה זאת שוב, זה לא יהיה אסון כזה גדול. עלינו לדעת שהילדים מבינים וקולטים היטב גם בלי מילים, מה הם הדברים החשובים להורים, ומה הם הדברים שפחות חשובים בעיניהם. בשביל ללמד את הילדים מה הם הערכים החשובים בחיים אין צורך במומחיות חינוכית, מספיק שההורים יבינו בעצמם מה הם הדברים החשובים בחיים ומה פחות חשוב, והילדים כבר יתחנכו לכך באופן טבעי ובלי מאמץ מיוחד.

(נערך מתוך גליונות 'דרך ישרה' מתוך סדרת ועדים לאברכים)

אע"פ שיעקב רצה ללמוד תורה מפי המלאך, אבל כל זה אינו שווה לו לשבת יחד עם עשיו הרשע במחיצה אחת

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ (כ"ה)
'כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרכס לצאת' (רש"י)

מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל שאל בנערותו את אביו, מדוע השתוקק יעקב אבינו לצאת לבית מדרש, והרי בהיותו במעי אמו הוא למד תורה מפי המלאך וכמבואר בגמ', שעובר במעי אמו לומד את כל התורה מפי מלאך, וא"כ למה השתוקק לצאת ולעזוב את לימוד התורה מפי המלאך.

והשיב לו הבית הלוי, שאע"פ שיעקב רצה ללמוד תורה מפי המלאך, אבל כל זה אינו שווה לו כדי שישב יחד עם עשיו הרשע במחיצה אחת, ולכן היה עדיף לו לצאת מבטן אמו ולהפסיד את לימוד התורה מפי המלאך, והעיקר שלא ישהה יחד עם עשיו הרשע במחיצה אחת.

וזהו מוסר השכל, שלא רק ההתחברות לרשע מסוכנת, אלא גם עצם הדבר לשהות יחד עם רשע במקום אחד הוא מסוכן מאוד. ומכאן לימוד להורים, שצריכים לבדוק היטב מי נמצא בחברת וסביבת בניהם ובנותיהם, ולא להסתפק בעצם הדבר ששולחים את הבנים והבנות למוסדות חינוך טובים, אלא גם לבדוק בכל עת מי הם החברים והחברות.

שמעתי מידידי הרה"ח רבי אלימלך רומפלער

שמעתי מידידי הרה"ח רבי אלימלך רומפלער ששמע מהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע ששאל, מדוע תיקנו לומר בכל יום לאחר ברכת מעביר שינה, "יהי רצון וכו' שתצילני היום ובכל יום וכו' מאדם רע ומחבר רע", והרי תפילה זו להינצל על אדם רע וחבר רע כבר נכללה בברכת מעביר שינה, וכמו שנתקן שם במטבע הברכה: "והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע", וא"כ מדוע אנו מוסיפים אחר כך תפילה נוספת "ותצילני מאדם רע ומחבר רע".

ואמר המהר"א מבעלזא לבאר בזה, דהנה באמת יש להתבונן בחילוק הלשון בין התפילות הללו, דבתפילה הראשונה אנו מתפללים "והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע" ואילו בפעם השנייה אנו מתפללים "ותצילני מאדם רע ומחבר רע" ומשמע דתפילות נפרדות שנו כאן, התפילה הראשונה על

"הרחקה", והתפילה השנייה על "הצלה" וביאור העניין ששני תפילות אלו, הם על שני מיני חבר רע, שיש חבר שניכר עליו מבחוץ שהוא חבר רע, ועליו אנו מתפללים בתפילה הראשונה "והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע" בלשון הרחקה, כיוון שניכר עליו מבחוץ שהוא רע, וממילא שייך להתרחק ממנו, אבל יש עוד חבר רע שאין ניכר עליו כלל מבחוץ שהוא רע, ואדרבה, הוא בא ממשפחה טובה ונראה מבחוץ כבחור רגיל, אלא שנתקלקל מבפנים [ע"י הסתכלות בדברים טמאים וכעיתונים הטמאים והאינטרנט הטמא בימינו], ועליו אנו מתפללים בתפילה השנייה בלשון הצלה - ו"הצילני" מחבר רע, ומשום שאין אנו מכירים אותו ואיננו יכולים להתרחק ממנו, אבל הקב"ה יכול להציל אותנו מאדם כזה ולצערינו הרבה צעירים מתקלקלים מחמת שמתחברים לחברים רעים שלא תמיד אפשר מתחילה להכיר עליהם מבחוץ שהם רעים, ובעוונותינו הרבים הדבר מצוי אף אם מתחבר לבחור ממשפחה חשובה וטובה, שמתחילה ההורים שמחים על שבנם מצא חבר טוב ממשפחה טובה, אבל לאחר זמן ההורים מרגישים פתאום על בניהם שכבר איננו כתמול שלשום, עד שמתברר להם שהחבר החדש של בניהם הוא מקולקל מבפנים ומשפיע לרעה על בניהם רח"ל.

ולכן כל אבא מחויב להתפלל לקב"ה שיציל את בניו ובנותיו מחברים רעים נסתרים, וגם כמובן לברר מי הם החברים של בניו ובנותיו, ולשמור את בניו ובנותיו מחברים שניכר עליהם שהם רעים.

(מתוך הספר 'ביאורים והנהגות')

מספרים על יהודי שישב בבית מלון בחדרו ולמד גמרא. פתאום מישהו דופק ופותח את הדלת, מתנצל ואומר 'סליחה'...

הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצוק"ל על קנאה ויצר הרע

וַיְקַנְאוּ אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים (כו)

יש מושג כזה שאדם מקנא - הוא מקנא למה השני כך ואני כך. אצל השכן זה כך ואצל פלוני זה כך. המחשבות שלו עסוקות במה שקורה שמה... שמה... זה לא עוזב אותו, לא נותן לו לישון, לא נותן לו לחיות... למה הוא כן ואני לא? מה קורה פה? פשוט מאוד, אחד מהשלוחים שיש ליצה"ר הוא ה"קנאה"...

ואם תאמרו 'מי שמך לאיש' לתת חותמת על הדבר ולהחליט שהקנאה הוא מהיצר הרע? התשובה לכך היא כי לא אני זה נותן את ה'חותם' על הדבר, זה כבר כתוב בקדמונים ה"ה בספה"ק "שערי קדושה" מרבינו חיים ויטאל זי"ע, והדבר ידוע שכל הדברים הכתובים בשערי קדושה אינם משל עצמו, אלא כולם הם ממה שקיבל מרבו, רבינו הגדול האר"י ז"ל לא יאומן מה שרבי חיים ויטאל עושה ב"שערי קדושה", הוא לוקח את היצר הרע ומחלק אותו לארבעה חלקים, כל חלק הוא מחלק לחלקים קטנים, כך הוא מצייר על הקיר תמונה של היצר הרע, ממה הוא בנוי וממה הוא מורכב, ממש נורא נוראות. הדוקטורים הכי טובים בעולם לא יכולים לצייר תמונה מדויקת מגוף האדם על כל חלקיה: המעים, הריאה, העין, האוזן, שאר כל האיברים כציור המדויק שהוא מצייר מהיצר הרע, על כל חלקיו ואיבריו. הוא פשוט עושה "תמונה" ליצר הרע ומציגו לפנינו בצורה מדויקת.

לצייר כזה ציור מדויק מהיצר הרע

מי יכול לעשות כדבר הזה לצייר כזה ציור מדויק מהיצר הרע, רק הרב הגדול האר"י הק' שהוא למד מאליהו הנביא, ותלמידו הגדול רבי חיים ויטאל לימד זאת אותנו. א שרעק און די וועלט. גם אם היינו מדברים מזה שלושה ימים ושלושה לילות לא היינו גומרים. ניתן לראות את הציור בספר.

שם ב"ציור" של היצה"ר אנו רואים שיש משבצת אחת של "קנאה" שמשתלב כחלק מארבעת חלקי היצה"ר. נמצא שכשאדם מקנא בחברו זה "יצר הרע"! ה"שערי קדושה" נותן על זה את החותם!

כשאדם יודע שקנאה זה יצה"ר, הוא כבר עשה חצי מהדרך. כשעולות לו מחשבות של קנאה על פלוני ועל פלוני: למה השכן הוא כזה... למה השותף שלי הוא כזה... למה על החבר בישיבה מסתכלים בעין טובה ועלי מסתכלים בעין רעה... דבר ראשון הוא אומר ליצה"ר, אני יודע מי אתה, אני מכיר אותך, אני מבין טוב מי שולח לי את המחשבות האלו. בעצם הדבר שהאדם מכיר מי הוא זה השולח את המחשבות, הוא כבר עשה חצי מהדרך, זה דבר גדול.

מספרים על יהודי אורח שישב בבית מלון בחדרו ולמד גמרא. הוא היה לבד בחדרו במלון, היתה שם מיטה אחת, בני משפחתו נשארו בבית, מה עושה סתם בן אדם כשאף אחד לא מפריע לו? יושב ולומד. פתאום מישהו דופק על הדלת, פותח את הדלת, מתנצל ואומר 'סליחה' על כך שפתח בטעות את הדלת, משום שהוא חשב שזה החדר שלו. האורח הזה תופס אותו מיד בחזקה, מכניס אותו פנימה לחדרו וסוגר עליו את הדלת, יורד לדלפק ומזמין את הנהלת המלון לבדוק אותו. תוך שתי דקות אכן מתברר שהוא אכן גנב ישן ומוכר, והם מודים לו על כך שהוא תפס את הגנב.

צריכים לקלוט מי דופק על הדלת

שאלו את האורח איך היה לך כזה חוש לדעת בבירור שהוא גנב, אולי הוא טעה לתומו וחשב שזה החדר שלו? ענה האורח: תסתכלו בחדר ותראו שיש כאן מיטה אחת לאדם אחד בלבד, א"כ למה הוא דפק על הדלת לפני שהוא נכנס אם הוא אכן חשב שזה החדר שלו, וכי אין לו מפתח, אלא מאי? הוא דפק כדי לבדוק אם יש שם אנשים...

זהו מעשה נפלא, ואנו לומדים מזה שדבר ראשון צריכים לקלוט מי דופק על הדלת, האם אדם טוב שזה החדר שלו, או גנב ישן ומוכר... יש הרבה סוגי דפיקות, יש דפיקות של 'קול דודי דופק' ויש דפיקות כמו שהיה בסדום כשניגשו לשבור הדלת. פעמים ה'דודי' הוא זה שדופק, ויש גם את ה... שדופק. דבר ראשון אתה חייב לדעת מי הוא זה שדופק אצלך. כשאתה יודע מי דופק בדלת, זה כבר דבר אחר לגמרי. אבל גם אחרי כן עדיין צריך לדעת מה לעשות איתו, איך תופסים אותו בכח כדי שלא יגנוב אותך... הידיעה מי דופק לא מספיקה, צריך לדעת מה עושים הלאה למעשה.

עי"ז אומר לנו התנא (דרך ארץ זוטא פרק ד) עצות פרקטיות

פרשת תולדות פ"ז גליון 'על הצדיקים' 073-345-30-95 A950850750@gmail.com

מה עושים עם הקנאה?

ה'הוא' בא אליך ואומר לך תראה מה עושים איתך. דופקים אותך ודופקים אותך, מה אתה יותר גרוע מפלוני? למה עליך מסתכלים כך? למה עבורו דאגו לחדר נוח ואותך דפקו בחדר בקומה למטה ששם קר יותר? הוא שומע ממנו טענות ע"ג טענות, ומתמלא בקרבו בטענות כרימון.

כאמור, הדבר ראשון הוא לדעת מי שולח את המחשבות הללו. אחר הבירור אתה קולט שזה אותו גנב ישן ומוכר.

נסיים את העניין עם מעשה נפלא:

היה מלך שהיה לו מצב רוח רע, היתה חסרה לו שמחת חיים. לא פלא, את הסוגיא של 'יד לקידושין' הוא לא למד, הוא לא התקשה איך יש את הענין של 'יד' בדבר שלא צריך דיבור בכלל, הוא לא עמל בתירוצים של הקרן אורה, תורת גיטין, אבני נזר, הגרש"ש שקאפ, חזון איש וקהילות יעקב, א"כ למה שהוא יהיה שמח?

עכ"פ הוא היה במצב רוח רע, והביא את חכמיו לראות מה עושים. אמרו החכמים מה הבעיה, נביא תזמורת שינגנו לפני המלך עד שיתמלא בשמחה. עצה טובה. הביאו את התזמורת והם מנגנים ומנגנים אך לא הועילו כלום, המלך נשאר עם מצב הרוח הרע. חכמים אחרים אמרו להביא תמונות יפות על הקירות, תמונות של פרחים, הרים, נהרות ונופים יפים, עשו כעצתם והביאו את התמונות, המלך מסתכל בהם ונשאר עם אותו מצב רוח. הביאו חכמים נוספים והם אמרו למלך: אין לך עצה אחרת רק למצוא בן אדם שיש לו מצב רוח טוב ושהמלך ילבש את הכתונת שלו, והמצב רוח הטוב יעבור אל המלך (ענין זה שלמלבוש יש השפעה על הלובשו הוא דבר נכון, ויש לו מקור בדרשות הר"ן).

המלך לא סומך על אף אחד ויוצא לחפש את האדם שיש לו מצב רוח טוב לקחת ממנו את בגדו. הוא יוצא מהארמון בלי בגדי המלכות, והנה הוא פוגש איש עשיר עם בגדים יפים. שואל אותו: יש לך שמחת חיים? והוא עונה: לא! כל היום הוא במסחר, יש לו בבורסה בטוקיו, ויש לו בבורסה בניו יורק, אין לו רגע לנשום. לפעמים הוא מצליח ולפעמים לא, לא תמיד הולך לעשירים.

המלך ממשיך לחפש והנה הוא פוגש איש עני ושואלו: יש

לך שמחת חיים? והוא עונה: לא! יש לו בנות בבית שהוא צריך לעשות להם שידוכים, ואין לו מה לתת נדוניא עבורם. כשהמלך פוגש את הבינוני, לא עשיר ולא עני, יש לו כדי לתת נדוניא ומאידך אין לו את הדאגות בבורסה בטוקיו ובניו יורק, הוא שואל אותו: יש לך שמחת חיים ? והוא עונה: לא! הוא מקנא שלחברו יש יותר, ואיך יהיה שמח.

אני אתן לך מיליון דולר

המלך חושב שכבר לא ימצא את מבוקשו, ופתאום רואה לפניו איש שהוא לא רק עני מרוד אלא לבוש עם סמרטוטים, מלא בכל מיני פצעים, איום ונורא, אין לו אפילו מה לשאול אותו. אך מרוב יאוש הוא שואל אותו יש לך שמחת חיים? והוא עונה: ודאי שיש לי, אני ב"ה קם בבוקר ומודה לה', אומר מודה אני על כך שאני חי, לומד ומתפלל משהו, אוכל משהו, יש לי שמחת חיים בלי שיעור וגבול... אומר לו המלך: אותך אני מחפש! אני אתן לך מיליון דולר, הבא לי את הכתונת שלך, הוא עונה למלך: לא אתן לך, ולמה, כי אין לי כתונת...

הסיפור הוא עמוק מאוד. שמחת חיים איננה קשורה לא בעשירות, לא בעניות, לא בבינונית ולא בשום דבר אחר. זה קשור לבן אדם בעצמו אם הוא שמח. . 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'. יהי רצון שנהיה שמחים, אנו וכל ישראל.

(נערך מתוך הספר 'ילמדנו רבינו')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

בתקופות של פרשיות ציבוריות, יש יצר הרע מיוחד להתעדכן במה שקורה. וברוב הפעמים הדבר כרוך בלשון הרע ובביזיון תלמידי-חכמים, שמי שחוטא באלו אין לו חלק לעולם הבא

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על תוצאות המכירה שמשפיעות אלפי שנים קדימה

וַיָּדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו (כה)

הפרשה מספרת על אחיזת יעקב בעקב עשו בלידתם ועל מכירת הבכורה ליעקב מאוחר יותר. בעת ביצוע ה'עסקה' עשו ויעקב היו נערים בני חמש-עשרה בלבד והתוצאות של אותה מכירה משפיעות על עם ישראל אלפי שנים קדימה. עשו לא נתן לבכורה שום ערך; "ויבז עשו את הבכורה". וכותב רש"י: "העיד הכתוב על רשעו שביזה עבודתו של מקום". ולא הסתפק בלבזות ולגחך בליבו, אלא עשה זאת בקול רעש גדול. הביא עמו כת של פריצים וכולם גיחכו על ה'עסקה' שנעשתה כאן. כדברי המדרש (בב"ר סג): "התחיל מקהיל קהילות על יעקב, ואמר להן יודעין אתם מה עשיתי לזה? אכלתי עדשיו ושתיתי יינו ושחקתי בו ומכרתי לו את בכורתי"...

יש שהסבירו שה"ויקם וילך" בתום המכירה הוא חלק מהפגנת הבוז מצד עשו. דרך העולם כשאחד מצליח לעשות עסקה מצוינת שנוטה באופן מובהק לטובתו ממהר הוא להסתלק ולא מתעכב לרגע, שמא יחזור בו הקונה... בעיני עשו קנה ממנו יעקב בכורה ושילם בדבר ששוויו הרבה יותר; והוא נחפז לדרכו כדי שחלילה יעקב יחזור בו.

הרים המוכר את קולו בזעקה מחרידה

רק כעבור ארבעים ושמונה שנים הרים המוכר את קולו בזעקה מחרידה. "וַיִּצְעַק צְעָקָה גְּדֹלָה וּמָרָה עַד מְאֹד" (להלן כז). על מה הוא צעק? על מה הוא התמרמר? על טיפשותו הגדולה. הוא התאונן: "אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי".

מה קרה? מה השתנה? הרי אז בשעת המכירה הוא בז לבכורה? לגלג על העסקה שערך עם יעקב? אמר המשגיח רבי יחזקאל זצ"ל: כשהצלחת היתה מלאה במרק הוא היה מסונוור ונשלט על-ידי תאוותיו, והעולם הרוחני נראה היה בעיניו קטן ורחוק לעומת המרק... אבל כשהצלחת התרוקנה, היא הופכת להיות צעקה גדולה ומרה עד מאד.

עשו חקוק לדראון-עולם כמי שעשה את העסקה הראשונה הלא-מוצלחת. עד היום כשבאים להגדיר מישהו שעשה עסקה מטופשת שהפסד גדול בצידה, משתמשים בביטוי 'מכר את הבכורה בעד נזיד עדשים'.

מכירת הבכורה של עשו תמורת נזיד עדשים אינה סיפור היסטורי רחוק על אדם רשע שכולנו אוהבים לשנוא. סיפורי התורה מיועדים עבורנו, מדריכים אותנו מה לקרב ומה לרחק. ולכל אחד מאיתנו יש את נזיד-העדשים שלו; את הדבר שהוא מחשיב יותר מכפי הראוי.

כוס גזוז ו"פס חם"

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה אומר 'חשבון' חריף ונוקב. כאשר בחור לומד 'תוספות' אחד ועל ה'תוספות' הבא הוא מוותר וסוגר את הגמרא באמצע הסדר כדי לקנות כוס גזוז ו"פס חם" [בשעות קבועות ביום היה יוצא מתנור המאפייה 'פס' של עוגות שמרים חמות] - השכר שיקבל על התוספות שכן למד יהיה... כוס גזוז ו'פס חם'. כי הרי הוא עצמו הציב את ה'פס' בשורה אחת עם לימוד התוספות. ה' ירחם.

רבי אברהם דוב אויערבאך זצ"ל, גאב"ד טבריה, ציטט את המשגיח ב'עץ חיים' הסבא הצדיק רבי אריה לוין זצ"ל בנוסח משלו: "אדם יבוא לשמים וירצה שכר על לימוד תורתו - אך יקבל בתמורה חפיסת סיגריות... מפני שהיה מפסיק את לימודו לחמש דקות והולך לרכוש סיגריות"... כך גם לענייננו כאן; כאשר לומדים את פרשת מכירת

הבכורה תמורת נזיד העדשים, ומביטים בלעג על סכלותו ותאוותיו של עשו, נזכיר לעצמנו שלא נהיה כאותו גנב מתוחכם שמלסטם את הבריות ולבסוף מעמיד עצמו כאחד הרודפים אחר הגנב... נשמור על עצמנו שלא נעצור בעשו הרשע בלי להבין שלעתים מדובר בנו.

גם לנו יש התמודדות בין להֶמשך אחר "עצת הנפש", כיעקב, או אחר "תענוגי הגוף", כעשו הרשע. ואדם עלול, חס-ושלום, לאבד את עולמו בעד נזיד עדשים.

'נזידי עדשים' יש סביבנו למכביר. וכל אחד יודע את טבעו ולאלו דברים הצד הגשמי שלו מושך אותו.

גארנישט מיט נישט

ראש הישיבה רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל אמר בחריפות: "עשו מכר את הבכורה בעד נזיד עדשים ואנחנו מוכרים עולם הבא בעד כלום ["גארנישט"]; אפילו פחות מנזיד עדשים, ה' ישמרנו". והוסיף: "הרי ברגע שהאדם עוצם את עיניו הכל הופך להיות נצח. ומה הוא עושה עם הזמן שלו גארנישט מיט נישט" ["כלום וכלום"].

ביטול הזמן חרה לו מאד. כשהיו מדברים על 'פגעי הטכנולוגיה', היה אומר תמיד שהרבה לפני ה'פגעים' - הדבר החמור לא-פחות הוא שהזמן מתכלה בהבלים. משך שעות וימים לא עושים שום דבר ממשי. זה 'ויבז' של הכלי הכי חשוב שניתן לאדם כדי לעבוד את הבורא.

בשביל דברי שטות מפסידים דקות ושעות יקרות. מחמיצים הזדמנויות שלא ישובו. מוותרים על רצף של לימוד תורה. בעד מה? בעד נזיד עדשים. בעד פטפוט על דא והא... שקיעות בתורה ותפילה רצינית הם-הם ה"בכורה" שלנו. בשביל קצת תאוות וקצת הנאה מבטלה אנו מוותרים על ההווה ועל העתיד שלנו.

רבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל היה אומר: אדם צועד לבית הכנסת, בדרכו ללמוד, להתפלל, לעבוד את השם יתברך. בדרך עוצר אותו משהו, מתחיל לספר לו מה חדש, מה קורה. לא חבל? בשביל 'חדשות', להפסיד 'קדיש' ו'ברכו'. יהודי מוכר מצוות בעד שטויות שכאלה?!"...

בתקופות של פרשיות ציבוריות, יש יצר הרע מיוחד לשמוע

ולהתעדכן במה שקורה. וברוב הפעמים הדבר כרוך בלשון הרע ובביזיון תלמידי-חכמים, שמי שחוטא באלו אין לו חלק לעולם הבא. ועל כולם: אווירת בטלה וביטול תורה, מפני שהראש כבר לא מונח איפה שצריך.

לפתע הוא פרץ בבכי וזרם דמעותיו החמות והטהורות נשרו על השולחן

עדיין אוחזת הצמרמורת בגופי כשנזכר אני בשיחתי עם ראש הישיבה רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל אודות הנושא של 'קווי הנייעס' שפרץ למחוזותינו בשנים האחרונות, הוא דיבר מדם ליבו על הנזק הרוחני הכביר של הצעירים שמתמכרים לזה, הן מבחינת ביטול הזמן והן מבחינת קלקול המידות. לפתע הוא פרץ בבכי וזרם דמעותיו החמות והטהורות נשרו על השולחן. הוא אמר: "הרי הם גורמים לקנאה, שנאה מחלוקת, לשון-הרע, ביטול תורה. זה מוציא את הראש מהלימוד"... זו מכירת בכורה בעבור נזיד עדשים. בשביל הנאת דיבור, בשביל לספק סקרנות, מאבדים את החיים האמיתיים. מה היה חסר לעשו? היכולת להתאפק! גם מאיתנו נדרש ללכת אחרי "עצת הנפש" ולהתאפק.

סקרנות יחד עם התכונה של 'הולך רכיל' הם סכנה קיומית לאדם. מי שמונע את עצמו מאלו, בוחר להיות 'יושב אוהלים' כיעקב אבינו.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

'יש ילדים שמתנהגים כמו מבוגרים ממש, ויש שבגיל עשרים עוד מתנהגים כמו ילדים. לפעמים זה לא טוב שהילד מתבגר מידי מוקדם, ילד הוא ילד וצריך להשתולל'

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א על פרקי חינוך במשנתו של שר התורה מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים (כה)

סיפר רבינו: לאחר שעלינו ארצה לא היה לנו היכן לגור, ודרנו עם אחד שמחיצת עץ הפסיקה בינינו, וכנראה שמע מה מדברים אצלנו במשך היום, וההוא נעשה כזה מעריץ שלנו שעד סוף ימיו מידי פעם שלח לנו כסף ובגדים, אי אפשר לתאר איזה חסיד שלנו הוא היה. כך הדבר כשמתנהגים טוב ומשפיעים על אחרים.

והוסיף רבינו, שהגר"א אמר לדובנער מגיד, לאחר ששאלו כיצד יצליח להשפיע על אחרים? על פי משל שאחד מוזג יין לכוס ויש גביעים קטנים מסביב ממילא נשפך גם לגביעים הקטנים, כך שיהיה הוא עצמו כל כך מלא ביראת שמים שמשפיע ממילא על אחרים.

אמר רבינו שאבא צריך מידי פעם לברר אצל מלמד בנו מה עם בנו, ואם אינו מתענין זה לא טוב, וסיפר שפעם אמר לו מלמד אחד, שאבא שלא אכפת לו מבנו, גם לי לא אכפת מבנו.

'את זה הילד לא היה מבין'

אברך בא לרבינו ובכה על בעיה ברוחניות של אחד מילדיו אמר לו רבינו דע לך עם ילדים אין שום עצה שבעולם אלא תפילה. ושאל הלה הרי תפילה עושה רק מחצה אמר לו רבינו בדורינו מחצה זה גם הרבה.

ילד אחד עמד ליד רבינו בתפילת מנחה, ונענע ראשו לצדדים במשך תפילתו, לאחר התפילה קרא לו רבינו ואמר לו כשמנענע הראש קדימה ואחור זה נקרא שאומר כן, וכשמנענע הראש לצדדים זה נקרא שאומר לא, האם אתה רוצה לומר להקב"ה כן או לומר לא.

אח"כ אמר לו בנו הגאון ר' שאול שליט"א שבמ"ב כתוב שזה דרך שחץ וגאוה, אמר לו רבינו: 'את זה הילד לא היה מבין' אמר רבינו: יש ילדים שמתנהגים כמו מבוגרים ממש, ויש שבגיל עשרים עוד מתנהגים כמו ילדים. לפעמים זה לא טוב שהילד מתבגר מידי מוקדם, ילד הוא ילד וצריך להשתולל. השבוע היה כאן אחד ואמר שיש לו בעיה, הבן שלו בגיל עשר והוא נראה כמו בגיל עשרים, שמן וגבוה וגדול והוא מתבייש בזה ולא רצה שימשיך ככה, הוא בא לשאול אם יכול לקחת תרופות בשביל שיפסיק לגדול ולצמוח, אמרתי לו אני לא רואה שום חיסרון בילד שנראה מבוגר, ולענין לקחת תרופות אני חושב שאין בזה בעיה.

והוסיף רבינו מעשה נורא, בנובהרדוק היה בחור שפשוט במקום לצמוח לגובה, צמח לרוחב, הוא היה הולך ומשמין לרוחב כל הזמן והוא לא נהי' גבוה, הגיעו מכל העולם רופאים לראות אותו אף אחד לא ידע מה להגיד, כל הבחורים בישיבה היו הולכים להסתכל עליו, עד כדי כך שאחרי איזה זמן הוא כל כך השמין שהוא לא יכל לעמוד ולשבת רק שכב במיטה כל היום! הוא היה במצב פשוט נורא! בפורים כל שנה היו אוספים כסף עבור הבחור הנ"ל שיהי' לו לרפואה ולהוצאות הרבות שהיו לו, אבא זצ"ל הכיר אותו ואח"כ עלינו לארץ וכבר לא שמענו ממנו שום דבר, אבל אחרי שהגענו פה עוד היו אוספים בא"י כסף עבורו עד שיום אחד בא מישהו לאבא וסיפר לו מה עלה בגורל הבחור ההוא, שאח"כ היה מלחמה וכל הבחורים של אותה תקופה נהרגו ע"י הגרמנים חוץ מאחד. הבחור השמן ההוא, לגרמנים ימ"ש לא היה מה לעשות איתו אז השאירו אותו שם שיחיה, אח"כ נגמרה המלחמה, ובנס הוא נהיה בריא לגמרי! עלה לארץ התחתן עם אשה נולדו לו ילדים והוא חי בכפר סבא.

אבא שמע את זה, הוא לא האמין הוא אמר שזה נס גלוי!! רבינו כל כך התרגש מסיפור זה וחזר ואמר: זה היה נס! אני זוכר שדיברו שהוא כל כך שמן אספו לו כסף, כולם באו להסתכל עליו, והנה, רק הוא נשאר לחיות, לפעמים הקב"ה עושה לאדם מום כדי להצילו.

פרשת תולדות פ"ז גליון 'על הצדיקים' 073-345-30-95 A950850750@gmail.com

ואין שום היתר לבזות או להעליב ילד

אחד שמרצה להורים בעניני חינוך אמר לו רבינו תגיד להורים דברים פשוטים, שגם ביחס לילדים יש "בין אדם לחבירו" ושאין מחילה על זה, ואין שום היתר לבזות או להעליב ילד, וההרגשה שכביכול ילד שלו מותר לפגוע בו, אינה נכונה. וזה דברים פשוטים שאין צריך אפילו לומר זאת והוסיף רבינו שכמו שאדם שהולך להוכיח את חבירו כמה מהסס קודם אם יאמר ואיך יאמר, כך צריך להרגיש כלפי ילדו, אין דבר כזה שמותר הכל אצל ילד שלו אז מותר לו לפגוע בו ולהעליבו סתם כך.

ונשאל רבינו דא"כ 'לא שבקת חיי לכל בריה' שכל הורה יחשוש כלל מלהעיר לבניו שמא יפגע או יעליב במקום שאסור, וענה רבינו, שבשמים יש הרבה רחמים על מי שיודע שיש כאן ענין של בין אדם לחבירו ומשתדל בזה. ועיקר הקפידא הוא על מי שעובר בזה בשאט נפש משא"כ מי ששם על לבו, אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו. ועוד הוסיף שעיקר התשובה על בין אדם לחבירו זה ההתפייסות שמתפייסים אחד עם השני. וא"כ בילדים שהיחסים שלהם עם ההורים הם יחסים טובים וחמים אין צריך לבקש מחילה על כל דבר שפגעו בילד.

סיפרתי לרבינו שסיפר מלמד אחד שלפני בערך עשרים שנה ויותר, ביקש מרבינו שרוצה להביא חמשה ילדים להיבחן, רבינו הסכים, ולבסוף ברגע האחרון אבא אחד הפעיל לחץ על המלמד שגם בנו יבא למבחן, ולבסוף באו ששה ילדים, אמר רבינו הרי אמרת חמשה [כידוע שרבינו מקפיד מאד שישמרו על הדיבור, לא פעם ביקשו להיבחן ואמרו לו שיאמר רק שאלה אחת, ואח"כ ביקשו עוד, אמר הרי דיברנו על שאלה אחת] התנצל המלמד שאבא אחד לחץ ברגע האחרון. רבינו בחן את כולם וידעו יפה, היה אחד שלא ידע, שאל רבינו האם הוא זה שהצטרף בסוף? ענה שכן, אמר רבינו דע שאם לא חוזרים לא יודעים.

סיפר המלמד שלפני חודש נסע באוטובוס וניגש אליו אברך ושאלו, אתה מכיר אותי? אתה זוכר שהייתי במבחן, לי היה הכי תועלת, למה? אלה שידעו ידעו אבל אני כל הזמן זוכר ועושה על פי הדברים שרבינו אמר 'אם לא חוזרים לא יודעים'. אמר לו רבינו ב"ה שהיה תועלת.

שמעתי מרבינו שהיה פעם שאביו היה אצלו בביתו וסיפר לו שהולך לדפוס להביא דפים להדפסה, אז סיפרתי לו שגם לי יש דפים להדפיס, ולקח עמו הדפים להדפיס, בסוף זה לא נדפס, והדבר הזה נסחב ונמשך יותר משנה, אמר לי אבי

שיודע למה זה קרה בגלל שעברתי על דברי הגמ' קידושין (מ"ה) לא חציף איניש לשוויי לאבוה שליח, שאלתי לרבינו הרי לא אמרתם לו שיקח, השיב רבינו אבל לא הייתי צריך לספר לו.

עכשיו תתנו לי סוכריה

סיפר לי רבינו זצ"ל שאביו מרן הסטייפלער זיע"א, היה שר לו מקטנותו שיר מיוחד, את שמות מסכתות הש"ס וכן החומשים והתנ"ך. באחת הפעמים רבינו זצ"ל הוסיף ואמר לי בערגה: "זה הכניס בי הרבה אהבת התורה".

קרוב משפחה של הגה"צ רבי וועלווע'ל איידלמן זצוק"ל, סיפר לי מעשה ששמע מפיו ושמעתי שגם הובא בספר שיצא לזכרו. וכך אמר רבי וועלווע'ל:

מהסטייפלער למדתי איך מחנכים ילדים מקטנות למתיקות התורה. אני זוכר עוד מחוצה לארץ, כשרבי חיים היה בן שנתיים, היו אומרים לרבי חיים תקפוץ על הספסל ותאמר את שמות מסכתות הש"ס. רבינו זצ"ל שהיה אז בן שנתיים בלבד, נענה בשמחה, עלה על הספסל והחל לקפוץ תוך כדי שמנגן את שמות כל מסכתות הש"ס בניגון מיוחד. עם השיר הזה היה מרן הסטייפלער מרדים אותו כל לילה.

וכשהיה רבינו זצ"ל מסיים את הניגון, היה אומר בנשימה אחת: "טבול יום, ידיים, עוקצין, גיב מיר דעם צוקערל (-'עכשיו תתנו לי סוכריה')"... הסטייפלער היה רואה זאת, מחייך וזורק לו סוכריה קטנה. הוסיף רבי וועלווע אידלמן ואמר שהתפעל מחכמתו של רבינו זצ"ל שכבר מקטנותו ראה מה משמח את אביו, וכפעוט בן שנתיים לקח על עצמו כמשימה לומר את שמות כל המסכתות. **(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'להידבק')**

בצעירותי כשהייתי חוזר מהבית של הסבתא, הייתי הולך ברחוב רבי עקיבא להתפלל ערבית באיצקוביץ, יש שמה כל החנויות...

הגאון רבי עמנואל טולידאנו שליט"א - צריך להגיד תודה רבה להקב"ה שמוחנו תפוס בתורה

וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים (כה)

הריכוז זה כוח עצום שנתן לנו הקב"ה איזה דבר נפלא זה ללמוד להתרכז, זה כוח עצום שנתן לנו הקדוש ברוך הוא, נתן לנו מוח, אבל כמו שאומר בעל המסילת ישרים בהקדמה ל'ספר ההגיון' שכמו שבכל הבריאה שהשם ברא, השם ברא את הבסיס והשאיר לבני אדם לגמור, כמו אדמה, השם ברא אדמה שמצמיחה פירות אבל השאיר לבני אדם לחרוש ולזרוע, אם יעבוד יהיה לו פירות ואם לא יעבוד לא יהיה לו פירות, וכן הלאה בכל הדברים, השם ברא לאדם כח הדיבור אבל אם לא ילמד עצמו לדבר לא ידע לדבר, שכך גזרה חוכמתו יתברך, שבני אדם ישלימו את הדברים שיש בבריאה, ויוציאו את כל הבריאה מן הכוח אל הפועל. אומר הרמח"ל שגם בבריאה של המוח כן, השם ברא במוח את כוח המחשבה, אבל השאיר לבני אדם לאמן את המוח, ולפתח את החשיבה, וכפי איך שהאדם עובד ומשקיע לפתח את המוח, ככה הוא מוציא פירות, אם תלמד את המוח לחשוב טוב, אז הוא חושב יפה, אם לא תלמד אותו לחשוב כראוי, הוא יחשוב לא יפה לא ישר.

בצעירותי כשהייתי חוזר מהבית של הסבתא

בצעירותי כשהייתי חוזר מהבית של הסבתא ברמת אהרון, הייתי הולך ברחוב רבי עקיבא להתפלל ערבית באיצקוביץ, יש שמה כל החנויות.. איך אפשר לעבור ברחוב הזה בלי לעבור על הסתכלות? אז מה העצה? אני אומר לכם היתה לי איזה קושיה אני חושב עליה ככה עובר את הדרך, לא מרגיש כלום לא מזיזים אצלי כלום, לא שם לב לאף אחד, כי הלב שלי תפוס במחשבה של הלימוד הזה, אתם מבינים מה זה כוח ריכוז? וכמו אם קורה למשל בליל שבת נכבה האור, אין אור, ואי אפשר להדליק בשבת, והוא יש לו נדודי שינה, אז מה עושה עם הארץ? משתעמם, ואז מה קורה? כל הדברים הלא טובים באים לו בשעמום.. אבל אם הוא אדם תלמיד שיש לו כוח ריכוז, יושב חוזר על סוגיא, על גמרא, גם בלי חידושים למדת דף גמרא מיד הראש עובד, חוזר על מה שלמד, הולך לישון והראש עובד.

אמרתי פעם אם רק בשביל זה נתן לנו הקדוש ברוך הוא את התורה - שהראש שלנו, במקום שיהיה תפוס בשטויות ודברים בטלים, יהיה תפוס בתורה, רק בשביל זה לבד צריך להודות להשם שנתן לנו את התורה! כמה זה שווה שהראש של הבן אדם תפוס בתורה, אדם שהראש שלו תפוס בתורה השכינה עליו! איפה נמצאת השכינה בעולם הזה - אצל התלמידי חכמים שראשם ומוחם תפוס בתורה, שם השכינה נמצאת, אין לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד.

כל החידושים הטובים מתחדשים ברחוב

כל החידושים הטובים מתחדשים ברחוב. כמה צריך להגיד תודה רבה לקדוש ברוך הוא שנתן לנו את התורה שמוחנו תפוס בתורה, כמה פעמים קרה לי תוספות שאמרתי על שיעור אתמול, אני חוזר עליו שוב ברחוב והנה אני מקבל הערות, ועוד הערות חדשות יפות, איך זה קרה שאתמול לא הרגשתי בהערות האלו? יתכן שהסיבה לכך היא שברחוב אתה הולך, ואז הדם זורם וזה מביא יותר חמצן למוח, ויש יותר יישוב הדעת, ויתכן עוד יש סייעתא דשמיא, אם אתה חושב ברחוב יש סייעתא דשמיא מיוחדת לחדש חידושים נפלאים, שהקדוש ברוך הוא נותן חכמה מפיו דעת ותבונה, החכמה מקבלים מהקדוש ברוך הוא.

(נערך מתוך גליון דעת אמונה 204 תולדות תשפ"ו)

אמי מורתי ע"ה הרבה פעמים היתה מנסה לעשות דברים והיינו אומרים לה "אמא, זה לא יעזור, למה לנסות?", והיא היתה עונה 'לאחר מאה ועשרים כשישאלו אותי, אענה שניסיתי לעשות'

הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א על השתדלות ותוצאות

"וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו" (כ"ה)

שואלים, מה יעזור ליעקב שהוא תופס את עשיו בעקב, הרי הראש של עשיו כבר יצא ובכך הוא בכור [כפי שמבואר במסכת בכורות פרק ט'], וא"כ אפילו אם יעקב היה מצליח להכניס את עשיו בחזרה, עשיו יהיה בכור כי ראשו כבר יצא, אז מה יעקב הרוויח בתפיסת העקב? פעם שאלתי את מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וענה שיעקב לא תפס את העקב בעת היציאה, אלא כבר לפני זה, והיות שיעקב תפס את העקב אז גם כשעשיו יצא הוא לא עזב אותו.

עוד שמעתי להסביר, שיכול להיות שיעקב תפס את העקב בעת שעשיו כבר התחיל לצאת, ויעקב עשה את מה שהיה יכול לעשות, אפילו שנראה שלא יצא מזה שום דבר, כי הרגיש שהיה עליו לעשות ההשתדלות, בזה שיעקב תפס את העקב הוא מחה והראה שאינו מסכים שעשיו יהיה הבכור, ולבסוף ה' עשה את השאר, כפי שכתוב (כ"ה - ל"ג) "וימכור את בכורתו ליעקב". יעקב מחה ולא הסכים שעשיו יהא הבכור, והשאלה מה יש לו מזה שהוא מוחה? התשובה היא: כל פעולה עוזרת, וזה גרם שאח"כ זכה בבכורה.

שמעתי מבעל שבט הלוי זצ"ל

לפעמים אנו חושבים שאין לנו מה לעשות במצב בו אנו נמצאים, שאין לנו דרך איך לפעול, כי לא תהיה תוצאה מאותה פעולה, אבל המציאות היא אחרת, כל פעולה עוזרת וגורמת שהתוצאה תהיה בהתאם, יכול להיות שהתוצאה לא תבוא מפעולה מסוימת שנעשה, אבל בסוף הקב"ה יסדר שהיא תבוא ממקום אחר והכל יסתדר. ולכן עלינו לעשות בלי לחשוב על התוצאות ולסמוך על הרבונו של עולם.

וידוע שרבי ישראל סלנטר זצ"ל היה אומר "אדם צריך לעשות, לא לפעול", זאת אומרת שהעבודה שלנו זה לעשות ולא להסתכל מה יהיו התוצאות. בכל פעולה שאנו עושים, זה רק בגדר השתדלות, אבל התוצאות תלויות רק ברבונו של עולם. שמעתי מבעל שבט הלוי זצ"ל (בשיעור ליל שישי

פרשת תולדות תשע"ב), ששמע מרבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל מירושלים שכשהשוער שלו [בעל הלבוש מרדכי] הלך שבועיים ברגל כדי להגיע ללמוד בישיבה. שאלו אותו למה הוא לא רוצה לנסוע אלא ללכת דווקא ברגל? ענה שיש עניין להיות עמלים בתורה, דהיינו שעל האדם להשתדל עבור לימוד התורה וכך אפשר לקבל סייעתא דשמיא.

אמי מורתי ע"ה הרבה פעמים היתה מנסה לעשות דברים והיינו אומרים לה "אמא, זה לא יעזור, למה לנסות?", והיא היתה עונה "עדיף לי לנסות, ולאחר מאה ועשרים כשישאלו אותי אענה להם שניסיתי לעשות".

רואים מכל זה, שאדם לא יאמר מה אני יכול לעשות, מי אמר שיקבלו את דברי, כי אי אפשר לדעת מה יהיו התוצאות, על כל אחד לעשות את ההשתדלות שלו והתוצאה תגיעה מאיזה שהוא דרך.

(גליון 'דברי השירה' 311 | כסלו תשפ"ג)

בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ
זוכים להיות שותפים בזיכוי הרבים

שאלתי פעם את אבי מורי, כיצד החזיק מעמד לגדול בתורה אחר שהתייתם מאביו ומאמו עוד בהיותו ילד רך בשנים

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על מידות טובות ו'סיפורי מעשיות' מצדיקי הדורות

וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים (כה)

שמענו מהגאון הצדיק רבי מענדל אטיק זצוק"ל, שהעיד מרן הגאון רבי יצחק זאב מבריסק זצוק"ל, שבבית אביו מרן הגאון רבי חיים זצוק"ל, קיבלו וינקו עיקר החינוך למידות טובות ויראת שמים על ידי 'סיפורי מעשיות' מצדיקי הדורות; זאת, לפי שכוח הסיפור יש בו כלי נפלא להנחיל על ידו לימוד מוסר השכל, משום שיש בו המחשה טובה ובהירה, לראות בחוש כיצד מתקיימים הדברים בפועל, הלכה למעשה. זכור אני מימי בחורותי, בעודני נער צעיר לימים, זכיתי להימנות עם תלמידי הרב הצדיק רבי נטע פריינד זצ"ל בישיבת 'עץ חיים'. דרכו בקודש היתה לספר הרבה סיפורי צדיקים שהיו מעוררים את הלב ומחיים את הנפש. מטיבן, כל אלו המעשיות נחקקו לטובה במוח ובלב התלמידים לשנים רבות יותר משאר הלמודים.

זו היתה מלאה מתיקות

גם אבי מורי הצדיק זצ"ל, שהיה מרביץ תורה לעדרים במשך יותר משלושים שנה, היה מרבה בסיפורי הצדיקים, ובכך היה בונה את נפש התלמידים. מהאי טעמא היה משתתף בדרשתו השבועית המפורסמת של מגיד המישרים, הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, בבית המדרש הגדול ד'זכרון משה'. זו היתה מלאה מתיקות ומתובלת בהרבה סיפורי צדיקים, שקלחו מפיו של ר' שלום בשופי; מאותן דרשות היה מלקט פנינים מובחרות וספורים טובים, כדי שתהא אמתחתו מלאה ב'טיב המעשיות', כשיצטרך להן בכל עת מצוא לחינוך התלמידים. תדיר היה אומר, כי כשם שצריך ללמד לתלמידים את פרקי תלמודם בגפ"ת ובפוסקים, כן עלינו ללמדם סדרי קדושה וטהרת המידות וזיכוך הנפש.

שמעתי מפי כבוד אבי מורי הגאון הצדיק זצוק"ל, מה שסיפר על אביו, זקני הגאון הצדיק רבי גמליאל הכהן זצוק"ל, ראש הישיבה המפורסמת שבעיר קישענוב:

הוא היה גאון עצום, בקי בכל חדרי תורה, וכל שיחו וכל שיגו תמיד בעמלה של תורה. שמעתי מהחסיד הנודע רבי משה בטלן זצ"ל, שהיה תלמידו בישיבתו הרמה ביקשענוב - הוא העיד שהיה זקני זצוק"ל בקי מופלא מלשון הש"ך שבשולחן ערוך עד כדי קריאת התיבות למפרע בעל פה. [כמו כן, היה כהן מיוחס, בן אחר בן, דור שמיני לרבינו הש"ך זצוק"ל, זכותו יגן עלינו]. כה התבטא ר' משה ברוב ענותנותו: הנה אני אינני יודע אפילו לומר 'אשרי' למפרע - ואילו הוא היה בקי בחיבור גדול ועצום כהש"ך לאומרו בעל פה בסדר הפוך מלה במלה, מסופו אל תחילתו.

סיפר אבי זצ"ל, שקודם שהיה אביו רבי גמליאל פותח בשיעורים העמוקים שהגיד בישיבתו הקדושה תמידין כסדרן. היה תדיר פותח בסיפורי הצדיקים, כדי לפתוח את הלב לתורה. "כי הא דרבה, מקמי דפתח להו לרבנן, אמר מלתא דבדיחותא ובדחי רבנן, לסוף יתיב באימתא פתח בשמעתא" (שבת ל:), שפרשו בספרים ענינו, כדי לפתוח הלב ולהכינו לתורה.

סיפור אחד כמה פעמים

הוא היה יכול לחזור לחזור ולשנן סיפור אחד כמה פעמים, ובכל פעם בהתעוררות מחודשת, להדגיש ולהבהיר את לימוד מוסר ההשכל היוצא מן המעשיות. היו בחורים שבקוצר דעתם העירו לו לפעמים, שכבר שנה ושילש לפניהם אלו הסיפורים, אך הוא היה תמה לעומתם: האם גם בלימוד הגמרא תאמרו שכבר למדנו זאת? כשם שעלינו לשנן דברי תורה הרבה פעמים, כן יש לשנן אלו הספורים, שהנם ממש כגופי תורה. מובן מאליו, שבכל סיפור שהיה מספר לפני התלמידים הוציא מוסר השכל בלימוד הנצרך לעבודת השם יתברך, שלכן היה חשוב אצלו הדבר כתורה ממש.

מעשה נפלא שמעתי מפי מורי ורבי הגאון הצדיק רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל

מעשה נפלא שמעתי מפי מורי ורבי הגאון הצדיק רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל, דיין דהעדה החרדית בעיר הקודש ירושלים, תבנה ותכונן. בילדותו היה יונק מאנשי ירושלים של מעלה שבעיר העתיקה; היה דרכו להתפלל 'שחרית' בקלויז הישן והמפואר דחסידי רוז'ין הראשונים, הנקרא

'בית הכנסת של רבי ניסן בק' [ר' ניסן בעק"ס שוהל], לפי שהלה הרים בנינו ברב פאר והדר, כידוע. בקלויז הגדול היו כמה חדרים ושטיבלאך; באחד החדרים היו מתיישבים החסידים לאחר התפילה לשתית 'לחיים', להחיות את נפשם במיני תרגימא ומשקה לאחר כמה שעות של לימוד ותפילה ביגיעה רבה. באותו מושב היו מתכנסים מזקני החסידים שעוד זכו לחסות בצל קדשו של האדמו"ר הזקן, רבי אברהם מסדיגורא זצוק"ל, בן קדוש ישראל מרוז'ין, זכותו יגן עלינו, והיו מספרים ספורי קדש מהצדיקים הגדולים דשושילתא דדהבא, שזכו להיות במחיצתן.

סיפר לי רבי בנימין זצוק"ל שראה את זקני החסידים בעת שסיפרו את 'טיב המעשיות' הללו, שהיו מעבירים את הסיפור בחרדת קדש, והיו הדברים נצורים בלבם חיים וקיימים, כאלו התרחשו זה עתה לנגד עיניהם. אף צורת מסירת המעשה היתה ברגשי לב הומים - הם היו מחזיקים מטפחות בידיהם ומנגבים הדמעות הנושרות מעיניהם מרב התרגשות והתפעלות ממעשי הצדיקים!

למדתי ממה ששאלתי פעם את אבי מורי

עד כמה מגיע כח ההתקשרות בצדיק אמת, למדתי ממה ששאלתי פעם את אבי מורי זצוק"ל, כיצד החזיק מעמד כל השנים להתגדל בתורה וביראת שמים טהורה, אחר שהתייתם מאביו ומאמו עוד בהיותו ילד רך בשנים; באותם זמנים היו רוחות זרות נושבות הין בני הישוב הישן, ומחמת צוק העתים פרקו רבים מבני הנעורים את עול היהדות מעליהם, רחמנא ליצלן, ובפרט היתומים העזובים, שלא היה מי שישגיח עליהם, ומטבע הדברים נמשכו אחר הפוקרים. לעומתם - הוא, למרות היותו יתום נעזב ולמרות כל הקשיים שעברו עליו בימי הילדות, נשאר אדוק ביהדותו, מלבד מה שזכה להתעלות למעלת הצדיקים. שאלנוהו, כיצד החזיק מעמד ולא שת אל לבו מכל הנעשה סביבותיו.

נענה אבי ואמר, שמיום עמדו על דעתו נקשר מאוד במרן ה'חפץ חיים' זצוק"ל

ונפשו נמשכה אחריו בכל דבר. בצעירותו היה ה'חפץ חיים' חי עדיין, והגם שלא זכה להיפגש עמו, הרי שמצודתו והשפעתו היו פרוסות על כל העולם, כידוע. כה קשור היה אליו בנפשו עד שהיה מתבונן בכל דבר ודבר מה היתה דעת ה'חפץ חיים' בזה, אם היה מרוצה מדרכו ומהנהגתו או לא. דבקות זו היא שחזקה ועודדה אותו תמיד והביאתו עד הלום ללכת בדרכי ישרים.

כמה פעמים ראה אבי מורי, זכרונו לברכה, את מרן ה'חפץ חיים', זכותו יגן עלינו, בחלום הלילה, ואין כאן המקום לזה. כאשר שמע אבי מורי כי מרן ה'חפץ חיים' היה מצטער על שלא עשה חבור ה'משנה ברורה' על שולחן ערוך יורה דעה, השתוקקה נפשו והעיר ד' את רוחו להשלים אתה מלאכה, לחבר את חבורו הגדול "מעדני השלחן" על שלחן ערוך יורה דעה, שחיברו כמתכונת ה'משנה ברורה' על 'אורח חיים'.

חזינן מכל זאת כמה יכולה התקשרות לצדיק לחולל פלאות - שחיבור שלם, השמור לנצח ומזכה את הרבים לדורות, נוצר בכח התקשרות לצדיק והליכה בדרכיו. כל ימי חייו היה אבי זצ"ל הוגה תמיד בספרי ה'חפץ חיים', ובפרט בספר 'שמירת הלשון', ותמיד היה שוקל כל דבר על פי דעתו ועל פי דרכו של ה'חפץ חיים'.

(מתוך הספר טיב המעשיות - ההקדמה)

בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ

זוכים להיות שותפים בזיכוי הרבים

הציפייה הגיעה לשיאי טירוף והמניה שוב נסקה אל על. כולם המתינו למועד הרשמי שבו תציג החברה את הממצאים המלאים ואז, ברגע אחד, התרחשה הדלפה

משוק ההון לחיי יום יום - מוות וחיים ביד הלשון

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

לפני מספר שנים, כאשר העולם כולו עמד משותק מול מגפת הקורונה, פרצה לתודעה העולמית חברת 'מודרנה' חברה צעירה, שבמשך שנים רבות איש לא ספר אותה, עבדה בסבלנות אין-קץ על פיתוח טכנולוגיה חלוצית בשם MRNA - שליח גנטי המלמד את תאי הגוף לייצר בעצמם את ההגנה הדרושה מול נגיפים ומחלות. כשהמגפה התפרצה, הציגה מודרנה לעולם את החיסון המהפכני ששינה את פני המפה הרפואית. מניית החברה זינקה אז במאות אחוזים, שוויה נסק לעשרות מיליארדי דולרים, ושמה נישא בפי כל כסמל להצלחה מזהירה.

אך הקורונה כבר כמעט חלפה מהעולם ומודרנה לא עצרה שם. היעד האמיתי והגדול של החברה לא היה רק נגיף חולף, אלא המלחמה במחלה הארורה המאיימת מכולן (ובאידיש: 'יענע מחלה'- המחלה ההיא) חוקרי החברה, בשיתוף ענקית התרופות 'מרק', פיתחו חיסון מותאם אישית שנועד לחסל גרורות של המחלה בעור ולמנוע את חזרתן.

הציפייה בבורסות ובוול סטריט הגיעה לשיאי טירוף. השמועות דיברו על פריצת דרך פנומנלית של כ-50% מניעה ויותר. השוק תמחר הצלחה פלאית, והמניה שוב נסקה אל על על גבי גלי האופטימיות. כולם המתינו למועד הרשמי שבו תציג החברה את הממצאים המלאים בכנס רפואי בינלאומי. ואז, ברגע אחד, לפני כשבוע, התרחשה **הדלפה**.

מיליארדי דולרים ירדו לטמיון.

אתר רפואי פרסם בטרם עת שבריר מידע מתוך המחקר, לפני שהוסר האמברגו הרשמי. המספר שנזרק לחלל האוויר היה **42%**.

ללא הקשר, ללא הסבר רפואי מסודר, ולפני שהחברה הספיקה לעלות לשידור ולהציג את התמונה השלימה - נשברה הכוס. המשקיעים והסוחרים לא המתינו לשמוע פרטים. מבחינתם, פער הציפיות של אותם שמונה אחוזים בודדים נתפס כ"אכזבה". בתוך שעות ספורות הפכה שמועה מודלפת להתרסקות מהדהדת: המניה צנחה ביותר מ-20% במסחר, ומיליארדי דולרים ירדו לטמיון.

במקום שהחברה תציג את ההישג המפואר - הרי הפחתה של 42% בחזרת מחלה סופנית היא בשורה עצומה ונס רפואי שמציל רבבות - הוצאת הדברים שלא במקומם הפכה ברגע אחד הצלחה כבירה ל"כישלון" בעיני ההמון.

משל מוחשי זה מאיר באור חד ונוקב את דברי חז"ל על כוחו ההרסני של הדיבור, ועל עוון לשון הרע ומוציא דיבה. הגמרא במסכת ערכין (דף טו ע"ב) אומרת: א"ר חמא בר חנינא מאי דכתיב מוות וחיים ביד לשון מאי דכתיב (משלי יח) מות וחיים ביד לשון וכי יש יד ללשון לומר לך מה יד ממיתה אף לשון ממיתה..

לעיתים קרובות אדם אומר לעצמו: "וכי מה כבר עשיתי? הרי לא שיקרתי, רק סיפרתי עובדה שקרתה!". אך זוהי בדיוק הגדרתו ההלכתית של לשון הרע - אמירת אמת שאינה במקומה, המוצגת בצורה חלקית ומעוותת, וגורמת נזק וצער. דיבור אחד שנפלט ללא שיקול דעת, ללא ההקשר הנכון ולפני זמנו, מחריב עולמות.

וכבר המשילו את המדבר לשון הרע למי שנוטל כרית נוצות וקורע אותה בראש ההר מול הרוח - הנוצות מתפזרות לארבע כנפות תבל, ואי אפשר עוד לאוספן לעולם. כך בדיוק, ברגע שהודלף אותו נתון יבש מוול סטריט, כבר לא עזרו כל ההסברים והמצגות המדעיות של מודרנה. הנזק נעשה, והאמון התרסק בשנייה אחת.

החיים התורניים דורשים מאיתנו שמירה מעולה על כוח הדיבור. נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה. לפני שפולטים מילה, לפני שמעבירים הלאה "ידיעה חמה" או שמועה, עלינו לזכור: בדיבור שאינו במקומו אפשר להפוך הישג אדיר לחרפה, ולמחוק חיים של אדם בהינף קולמוס או בהבל פה. עלינו ללמוד לדון לכף זכות, ולשמור על פינו ועל לשוננו - שכן מוות וחיים, פשוטו כמשמעו, ביד לשון.

פרשת תולדות פ"ז גליון 'על הצדיקים' 073-345-30-95 A950850750@gmail.com

בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ

זוכים להיות שותפים בזיכוי הרבים

גליון 'על הצדיקים' שאתם מחזיקים בידכם,
יוצא לאור - לחיזוק אהבת ד' יתברך,
מידות טובות וריבוי תורה ויראת שמים.

בואו גם אתם לזכות ולהיות שותפים בזכות עצומה
של זיכוי הרבים בהדפסת והפצת

למעלה מ 10,000
גליונות מדי שבוע!

ובכך לפעול ולעשות ל'בלתי ד' לבדו'
ולזכות בזכויות שיעמדו לכם עדי עד.

בתרומה של 18 ש"ח או 36 ש"ח לחודש
ובוודאי בתרומה גדולה יותר
הנך זוכה להיות שותף בזיכוי הרבים הגדול.

איך תורמים?

היכנסו עכשיו לכל עמדות **'נדרים פלוס'**
וחפשו את **'על הצדיקים'**
או בטלפון: 055-400-7720

חַיִּים חֶסֶד וְחֶסֶד

לְחַיִּים טוֹבִים וּמְתוּקָנִים

דרך אגב...

תבחן את עצמך:

אם קוראים לך למניין, אתה מתחיל להפעיל את הראש והאינסטינקט הראשוני הוא, 'איך אני בורח מכאן'
- אז כנראה יש מה לשפר...

אבל אם קוראים לך למניין, והאינסטינקט הראשוני הוא 'איזה זכות שהקב"ה בחר דוקא בי לעשות את המצוה, רק מה אעשה עם המטפלת שמחכה...'
- אשריך...

והמוצלח מכולם - שיטת "האדם הבלתי נראה"

מאת: חיים סויפר

לפני כמה שבועות היתה אסיפת הורים אצל הבן שלי בחיידר. ביום הזה הלימודים מסתיימים מוקדם, וידעתי שיהיה בלאגן גדול כי כל החיידר משתחרר באותה שעה בדיוק. תכננתי את הלו"ז שלי בדייקנות: הקדמתי באיזה 20 דקות כדי להתמקם בחנייה בשקט וניצלתי את הזמן כדי לנסוע קודם למתקן הגניזה להכניס שקיות שכבר מחכות שבועיים בבית.
עוד אני עומד שם בגניזה ומבית כנסת סמוך מתחילים לגייס עשירי למניין.
זה ממש לא היה הזמן המתאים לי. אמנם היו בידי איזה 10 דקות פנויות, אבל יש לי מניין קבוע משל עצמי מאוחר יותר, וממש לא התאים לי להיכנס עכשיו. והם ממשיכים לצעוק ה'צענטר' עשירי עשירי...
התחלתי לשכנע את עצמי בכל השיכנועים האפשריים שאני פשוט לא האדם המתאים. אבל כמובן, מיד התחילו נקיפות המצפון - לחשוב על תשעה אנשים שעומדים שם ומחכים. מתוך חוסר ברירה שאלתי אותם: זה עשירי עשירי, או עשירי שביעי? אמרו לי: רק אתה.
טוב, אין ברירה. נכנסתי להתפלל.
שבועיים אחר כך. היה לי יארצייט של סבתא ועמדתי במשימה המאתגרת של ארגון מנין למעריב, כשפתאום חסרים לי שלושה אנשים. באותו רגע ראיתי בדיוק איך זה נראה מהצד השני. האמת? אפשר להגדיר את זה ממש כ'עני בפתח' אתה עומד בפתח, ואתה פשוט לא מאמין למראה עיניך ולתירוצים הנשפכים. כל אחד שאתה מזהה מרחוק אתה בטוח שהנה הגיעה הישועה, ואז אתה זוכה לשמוע תירוצים "מדהימים בחכמתם וברגישותם".
תראו בעצמכם את האוסף המפואר:
1. **"אני בדרך לבית כנסת..."** - נו, הבנתם? הוא בדרך לבית כנסת, ולכן אין שום סיכוי בעולם שהוא יכנס לבית הכנסת שבו הוא עומד כרגע כדי לעזור ליהודי שמתחנן לעשירי. טוב... הוא בדרך...
2. **"זה ממש לא אפשרי עכשיו"** - נאמר בטון נחרץ שאינו משתמע לשתי פנים, כאילו ביקשת ממנו לתרום כליה במקום. נו שוין.
3. **"אני לא בטוח ש..."** - הגימגום הקלאסי שנועד להרוויח זמן עד שתעבור לקרבן הבא.
4. **והמוצלח מכולם - שיטת "האדם הבלתי נראה"**: הוא פשוט לא מתייחס. הוא עומד שם, שומע בבירור, אבל בוחר להתנהג כאילו הוא הולך בתוך וואקום מוחלט. אתה מגביר את הקול: "סליחה רבינו! סליחה!", והוא ממשיך לצעוד קדימה כאילו היה ענן אדים באוויר. וכך הלאה והלאה.
בסוף, כמובן, המניין מתמלא בדרך לא דרך. אבל הכאב נשאר צורב.
אז **מה קורה לנו?** אנחנו מתפעלים גמ"חים עצומים, מקימים ארגוני חסד מדהימים, רצים לעזור בכל מבצע התרמה ארצי, ומכתירים לפעמים כל יוזמה קטנה כ"גבורה ענקית". אבל כשמגיעה מצווה פשוטה, של להשלים מניין ליהודי שעומד מולך בפתח - פתאום אנחנו מפתחים מומחיות להתחמקות, ממציאים תירוצים "מדהימים בחכמתם וברגישותם".
לפעמים, החסד הגדול ביותר והגבורה האמיתית לא דורשים לנסוע קילומטרים או לפתוח פרויקטים גרנדיוזיים - אלא פשוט לעצור רגע, להגיד "בטח, אני נכנס איתך", ולהיות העשירי שמסייע ליהודי.

תוך כדי אמירת "אזמין סעודתי" מציץ האב מתחת למפית החלות שהיתה נמוכה מהרגיל וגילה למרבה אכזבתו שאין תחתיה כלום. ובכן, אין חלות השבת

בעצה עם איש חינוך, החליטו להטיל עליו תפקיד אחד קטן

מאת: הרב דוד משי

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים (כה)

שאלה: איך לא מאבדים את התקווה אם הילד לא מושיט עזרה בבית?

תשובה: מדי פעם יש פאנלים חינוכיים בהם נוטלים חלק מיטב המרצים והמחנכים. במהלך אחד מהפאנלים החינוכיים שהתקיים אי-שם בצפון הארץ, שיתף המרצה במעשה שהיה, אולי בתוך ביתו שלו, כדי ללמד את קהל המאזינים שצריך שיהיו לנו אמונה וביטחון גם בילדים שלנו ואסור לנו אף פעם לאבד תקווה, כי עם קצת עקשנות ודבקות במטרה, אפשר להגיע לתוצאות חיוביות. "הוא מעולם לא הסכים לשאת בעול", סיפר המרצה. "בעוד שכל שאר בני-הבית הבינו מזמן שהבית הוא לא בית מלון, ולכל אחד תפקידים אותם עליו למלא, הוא התנער משיטתיות מכל הושטת יד. לא השלמת קניות ביום שישי, לא סידור החדר, ואפילו לא להוריד מהשולחן את הצלחת ממנה אכל. וזה לא באמת שההורים היו צריכים את העזרה הזו. היו באותה משפחה עוד ילדים, ממשמעים יותר, שלא רק שמילאו את תפקידיהם בשמחה, אלא אף נטלו על עצמם לעשות את תפקידיו של אחיהם המשתמט ממטלות, אולם ההורים התעקשו על כך שהבן יעשה את מה שהוא צריך לעשות, אם לא בשבילם, אז בשביל עצמו, כי הרי עוד יבוא יום והוא יצטרך להקים בית ולשאת בעול, ואם לא יתכונן לכך מראש, איך ייראה עתידו?!

והוא יהיה חייב למלא את התפקיד המיועד

בעצה עם איש חינוך, החליטו להטיל עליו תפקיד אחד קטן, עליו לא יוותרו בשום אופן. עוד באותו שבוע הם ניגשו אל הבן והודיעו לו חגיגית, כי מהיום והלאה, עול קניית החלות לשבת קודש מוטל עליו, וכי כולם בטוחים כי יעשה את תפקידו נאמנה.

הבן סירב! התמיד בסירובו ובהתחמקויותיו, אבל ההורים חוזרים ומדגישים בפניו כי אין לו ברירה והוא יהיה חייב למלא את התפקיד המיועד הזה מהיום והלאה.

מגיע ליל שבת קודש. האבא והבנים חוזרים הביתה

מגיע ליל שבת קודש. האבא והבנים חוזרים הביתה מבית המדרש, ומתחילים ב"שלום עליכם" עם כל הברען. תוך כדי אמירת "אזמין סעודתי" מציץ האב מתחת למפית החלות שהיתה נמוכה מהרגיל וגילה למרבה אכזבתו שאין תחתיה כלום. ובכן, אין חלות השבת. האבא פונה בשתיקה אל הארון, מוציא משם חבילת מצות, מניח אותה מתחת למפית ונעמד לעשות קידוש.

אחרי הקידוש נוטלים ידים ומתיישבים אל השולחן, מברכים המוציא על המצות, וכל אחד מקבל לידיו מצה מרובעת, אותה הוא מנסה לטבול ב'פיש יאך' או בערבישע סלט... וכמעשהו בערב כך מעשהו בשבת בצהריים.

סביב השולחן שוררת שתיקה שרק קולות פצפוצי המצה קורעים אותה, אין צורך להאשים אף אחד במצב, אבל נראה כי דווקא אותו שקט רועם, גרם לסרבנותו של מיודענו להיסדק ומן השבת הבאה קנה חלות, ובשבת שלאחריה, בה נעדר מהבית, התקשר במיוחד לאחיו לבקש ממנו לקנות במקומו חלות...

(עלון 'התקרבות' נח תשפ"ו)

בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ
זוכים להיות שותפים בזיכוי הרבים

ומקפידים על כיסוי הראש יותר משאר מצוות

מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל

וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי (כו)

דרשו חז"ל (יומא סז) וישמור משמרתי – גזרות להרחקה על אזהרות שבתורה

..דרכם של צדיקים בעבודת בוראם החל מאברהם אבינו ואח"כ בכל צדיקי הדורות, היתה בראש וראשונה הזהירות בגדרים, כי הם השומרים שלא לפגוע בעיקרי תורה, וע"ד משל לגנב שברצונו ליכנס לפרדס ולגנוב פירות, שבתחילה פורץ הגדר ואז נכנס וגונב. והדבר ידוע שבמשך הדורות כל פורצי גדרות עולם שגדרו ראשונים פרצו תחילה גדר כל דהו, ושוב פקרו עוד עד שלבסוף יצאו מן הדת, רחמנא ליצלן.

שאסור לילך בגילוי הראש

וכבר אמרו אינשי, כי אף שלא מצינו בש"ס מקור שאסור לילך בגילוי הראש, ובחז"ל משמע שהיא רק מידת חסידות (שבת קיח:): כסי רישיך כי היכי דתהוי עליך אימתא דשמיא, אעפ"כ נתקבל בעם ישראל כמצוה חמורה ביותר, ומקפידים על זה יותר משאר מצוות שבתורה, ואף אם ח"ו יזלזל אדם באיסורים דאורייתא דדשו בה רבים כגון לשון הרע וכיו"ב, אך יקפיד בכיסוי הראש. והטעם, כי ישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם, מרגישים בנפשם כי גדר קטן של כיסוי הראש, שמירה וסייג הוא על כל התורה. ובזה משבח קוב"ה באברהם אבינו, שלא בלבד שהוא יודע כל התורה כולה, אלא ששם דגש מיוחד והקדים בראש את הגדרים והגזירות, כי הגדרים קודמים להכול. - והיינו דכתיב ברישא 'וישמר משמרתי' ולאחמ"כ כששמירתו מעולה בא עיקר המצוות 'מצוותי חוקותי ותורותי'.

וממנו ירושה לדורות בתכונת הנפש של כל בר ישראל השומר תורה ומצוות ועובד ה', להיות שומר משמרת הקודש בגדרים וסייגים.

('שבט הלוי' - עה"ת)

פעם מסר הסבא מקלם זצ"ל שיחה בת שש שעות

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א

וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא וַיֵּעָתֶר לוֹ ה' וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ (כה)

יצחק ורבקה מתפללים על ילדים, ורק תפילתו של יצחק נענית, ככתוב ויעתר לו ה' - לו ולא לה. מהי הסיבה לכך? רש"י מפרש, שאינה דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדקת בת רשע. במפרשים מובא לכך פירוש נוסף - כדי לומר שה' קיבל את תפילתו של יצחק, משתמשת התורה בלשון "ויעתר". מהי משמעות הלשון הזו? במדרש ובזוהר הקדוש מובא: ויעתר לו ה' - מלשון עשירות, בזכות תפילתו של יצחק שאשתו תזכה לילדים, העשיר אותו ה'. זהו מה שנאמר בהמשך הפרשה, שזבל פרדותיו של יצחק היה שווה לאנשים יותר מכספו וזהבו של אבימלך, כלומר - היה לו עושר אגדי. כל זאת הגיע לו בזכות דבר אחד - התפילה שהתפלל.

מה היה בתפילה זו שגרם לו עושר גדול?

כתב ה"משך חכמה": הקב"ה הבטיח לאברהם "כי ביצחק יקרא לך זרע" (בראשית כא, יב), כשה' מבטיח הבטחה כזו, הוא יודע בוודאות שיהיו לו ילדים. אם כן, לשם מה הוא מתפלל וצועק? מתרץ ה"משך חכמה", שיצחק התפלל "לנוכח אשתו", כלומר, הוא התפלל שהילדים שלו יהיו מרבקה אמנו. הוא רצה שאם ילדיו תהיה אשה צדקת כל כך, שבגיל שלוש עזבה את בית הוריה ואת עמה, משום שרצתה להתרחק מרשעים, ובמסירות נפש הלכה אל יצחק אבינו.

רבי גדליה אייזמן זצ"ל סיפר, כי פעם מסר הסבא מקלם זצ"ל שיחה בת שש שעות שבה עמד על צדקותה של רבקה אמנו. בת שלוש היתה כשהובאה אל אוהל יצחק, וכבר בגיל הזה הצליחה להחזיר את הנסים של שרה אמנו כפי שעשתה אותם בגיל מאה עשרים ושבע: נר דולק מערב שבת לערב שבת, ברכה בעיסה וענן קשור על האוהל, והנה היא יושבת שנים ארוכות ואין לה ילדים. נמצא, שבעוד רבקה התפללה על עצמה שתזכה לילדים, התפלל יצחק עליה שתזכה לילדים. הוא עצמו כבר היה מסודר, ומאחר שדאג לכבוד אשתו התברך בעשירות, כפי שאומרת הגמרא (בבא מציעא נט) "אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו" - כבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו. זהו ויעתר לו ה' - הקב"ה לא רק קיבל את תפילת יצחק, אלא גם נתן לו מתנה מן הצד של עשירות, וכל זאת משום שדאג לכבודה של אשתו.

(מתוך 'נאה דורש' בהוצאת 'יפה נוף')

אמרו לו החיות:
מילה של אריה זו מילה

הגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א

יש להבין, מה פשר טענתו של אבימלך כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום. וכי יצחק נדרש להודות לאבימלך על שלא נגע בו והניח לו לעזוב את גרר בשלום?

חז"ל מבארים זאת במדרש (בראשית רבה סד) על פי מעשה שהיה בימי רבי יהושע בן חנניה, כאשר המלכות התירה לעם ישראל לבנות את בית המקדש ובעקבות עצתם הזדונית של הכותים נמנעה בניית בית המקדש. המעשה עורר זעם רב בקרב עם ישראל והיו שרצו למרוד במלכות. בא רבי יהושע בן חנניה ושיכך את כעסם באמצעות המשל הבא:

מעשה באריה שנתקעה עצם בגרונו, עמד מלך החיות באמצע היער ושאג בקול: מי יכול להושיע אותי?! אולם לא נמצאה חיה המסוגלת לשלוף את העצם מגרונו של הארי. לאחר שאף בעל חיים לא הצליח במשימה, פרסם האריה שמי שיצליח לחלץ את העצם מגרונו יזכה לשכר רב. פנו החיות לאריה ואמרו לו כי ישנו עוף הנקרא 'קורא מצרי' שניחן במקור ארוך, בעזרתו הוא יוכל לחלץ את העצם מגרונו של מלך החיות. האריה קיבל את ההצעה וביקש מחיות היער לזמן מיד את הקורא המצרי בתקווה שיושיע אותו מצרתו. פנו החיות לקורא המצרי וסיפרו לו את בקשתו של המלך. אבל הקורא המצרי סירב להיענות לבקשה ונימוקו עמו: מדוע אכניס את מקורי ללוע הארי? הרי ברגע שאכניס את מקורי בין שיניו החדות הוא יטרוף אותי מיד! מה אכפת לי שיחנק האריה מהעצם שבגרונו. אמרו לו החיות: מילה של אריה זו מילה. אם הוא הבטיח שלא יעשה לך כלום, הוא לא יעשה לך כלום. ומה גם שאתה אמור לקבל שכר עצום בעד טרחתך. הכניס הקורא המצרי את מקורו לגרונו של מלך החיות והצליח לשלוף את העצם מלועו הפעור. לאחר מכן נעמד מול הארי ותבע את שלו: הנה העצם! עכשיו תן את השכר המובטח! אבל במקום לשלם לקורא המצרי את שכרו, נהם האריה לעברו: שכר אתה רוצה?! די לך בכך שאתה יכול לספר לכולם שנכנסת ללוע הארי בשלום ויצאת ממנו בשלום!

אמר רבי יהושע בן חנניה לעם ישראל: כשם שהקורא המצרי די לו בכך שנכנס ללוע הארי בשלום ויצא ממנו בשלום, כך אנו, דיינו שנכנסנו ללועה של אומה זו בשלום ויצאנו בשלום.

על פי זאת ניתן לבאר את דברי אבימלך. אשר בא לכרות ברית עם יצחק ואמר לו: וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום. כאשר הגוי שיחרר את היהודי והניח לו ללכת בשלום בלי לתת לו מכות, זו כבר סיבה להודות לו על שהתגבר על טבעו. די לך בכך שאתה יכול לספר לכולם שנכנסת לארצנו בשלום ויצאת בשלום, זהו השכר הגדול ביותר שאנחנו יכולים לתת לך! ללמדנו כמה שווים חסדי השווא של אומות העולם!

(מתוך 'נאה דורש' בהוצאת 'יפה נוף')

שרבקה היתה בת 86 כשיצחק איבד את הראיה

הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א

וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת (כ"ז)

כותב רש"י: בעשנן של אלו שהיו מעשנות ומקטירות לע"ז.

החזקוני כותב, 'עיניו' ולא עיני רבקה, לפי שהיתה למודה בבית אביה בעשן עבודת כוכבים. שמעתי פעם שרבקה היתה בת שלש כשיצאה מבית אביה [לבן], עבר עשרים שנה עד לידת יעקב ועשיו, ובשעה שיצחק בירך אותם היו בני ששים ושלש. זאת אומרת שרבקה היתה בת שמונים ושש כשיצחק איבד את הראיה. רואים כאן שההרגל שהיה לפני שמונים שנה זה נקרא עדיין מורגלת מבית אביה [מה שהיא ראתה בגיל שלש], אפילו שהיא יצאה בגיל שלש זה עדיין משפיע עליה, ואפילו שהיתה צדקת והיתה חיה בבית של יצחק אבינו!

יש כאלו שאומרים "ילדים קטנים זה לא נורא, הם יכולים ללכת פה ושם, זה שום דבר.

מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל תמיד אומר שהכל משאיר רושם אפילו מגיל קטן. ויש להיזהר מה שהעיניים שלהם רואות! חייבים לדעת שהכל משפיע. הלימוד בשבילנו הוא שמה שילד רואה בקטנותו, זה משפיע עליו לאורך כל חייו.

(גליון 'דברי השירה' מס' 311 כסלו תשפ"ג)

התלמידים יש להם נפש רגישה וקולטים שהרב אינו אוהב אותם

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים (כה)

שו"ת בענייני חינוך
ממרן הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א

שואל: כיצד צריך המחנך להתנהל עם התלמידים, הרי מצד אחד הוא רוצה שלא יהיו בעיות משמעת, ולצורך כך הוא צריך להיות קצת קשה, ומצד שני הוא רוצה שתהיה אווירה של חום ואהבה וקירבה בינו לתלמידים, כיצד ניתן לשלב את שני הדברים ביחד?

רבינו שליט"א: הכלל הראשון הוא, אף פעם לא בכעס! לא אומרים דבר מתוך כעס, שכן באופן כזה הילד סבור שהמחנך עושה זאת בתורת 'נקמה'.
הכלל השני, וזה דבר יותר קשה, הרב צריך לנסות להכניס בליבו אהבת אמת לתלמידיו! ובאופן כזה התלמידים יבינו שמה שהוא עושה זה מתוך אהבה. אמנם הבעיה היא, שישנם פעמים שהרב אינו מכניס בליבו אהבה לתלמידיו באמת, אלא עושה פעולות 'כאילו' מתוך אהבה, אך התלמידים יש להם נפש רגישה מאוד, והם קולטים שהרב אינו אוהב אותם באמת. ואופן העבודה בזה, שהרב צריך לשבת עם עצמו ולחשוב על כל תלמיד, מה הם הדברים הטובים של אותו תלמיד, וכך יוכל להכניס בליבו אהבה לתלמידיו. וכשיש אהבה ביניהם ממילא הכל מסתדר, שכן התלמיד מבין שמה שהרב מוכיחו אינו מחמת כעס ונקמה, אלא מאהבה.

(גליון משנת רמ"ה תולדות תשפ"ו - מתוך מסע החיזוק בצרפת)

שהראש ישיבה יתן לו את המסילת ישרים שלו

הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי שליט"א:
אספר לכם סיפור ממרן רה"י הגרב"ד פוברסקי שליט"א. שסיפר לי נאמן ביתו הרה"ג יוסף שטראוס שליט"א. הוא סיפר לי כך: בא איזה בחור להגרב"ד ואמר לו שהוא מרגיש שהוא צריך להתחזק, ומסילת ישרים מאוד מחזק אותו, ואם יהיה לו את המסילת ישרים שהראש ישיבה למד בו, זה מאוד יעזור לו. אז נפשו בבקשתו שהרה"י יתן לו את המסילת ישרים שלו.
אומר לו הגרב"ד, איך אני יכול לתת לך, אני גם צריך ללמוד מסילת ישרים...! אמר לו הבחור, אני רוצה את זה רק לשבוע. אמר לו הרה"י - בסדר גמור, אתה יכול גם ליותר משבוע, אבל אצלי בבית. תבוא אלי הביתה ותלמד פה. הוסיף הגרב"ד והסביר, יתכן שאני לא אצטרך את הספר הזה בשבוע הקרוב ואלמד ספר מוסר אחר, אבל **בית יהודי צריך שיהיה בו מסילת ישרים...!** זה כמו שבכל בית יהודי יש חומש, אי אפשר אחרת... יכול להיות שכל השבוע אני לא אסתכל בחומש, אבל בית יהודי בלי חומש?!...
המסילת ישרים שלנו זה ללמוד מהאבות הקדושים. ולזה צריך לשאול מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי שהוא בשיא השלימות, ובלי סטייה מהישרות כל שהוא שהאבות שנקראו 'ישרים'. גם כשלפעמים דורשים מאתנו מעלה עליונה, וההרגשה זה 'לא כל מוחא סביל דא' - ומה רוצים מאיתנו?...
אבל נבין מה יהיה, לו יצויר אם ניתן למישהו מיליארד דולר להשקעה ובסוף אבקש ממנו שיתן לי רווחים והוא יביא לי מאה אלף דולר, אני אגיד לו, לכל הפחות תביא לי שני מיליון דולר! הוא יגיד לי מה... אתה יודע כמה זה שני מיליון דולר?!... אני אגיד לו, נכון, שני מיליון דולר זה הרבה כסף, אבל לא כשאתה מקבל מיליארד... אם יש לך מיליארד אז להרוויח שני מיליון דולר זה לא הרבה.
אם בן אדם היה יודע איזה כוחות נתנו בו, מה אצור בו, כמה הוא יכול להעפיל ולהגיע גבוה הוא לא היה מתפלא...

(ארחות חיים גיליון 338, תשפ"ו)

(יקותיאל יהודה גנזל - המבשר כ"ב חשון תשפ"ז)

הבה נתערב על גובהו של העשב הזה

וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים (כה)

הבן איש חי זצ"ל המשיל: שני אנשים התערבו ביניהם בעניינו של גובהו של עץ. אחד טען שגובה העץ הוא עשרה מטרים, והשני התעקש שגובהו שנים-עשר מטרים. הביאו כלי מדידה ובדקו. מצאו שגובהו עשרה מטרים. שמח הראשון, אך השני לא מיהר להביא לו את הכסף. הוא נטל את ומעדר וחתר סביב העץ, עד שהתגלו ששרשים באורך שני מטרים בתוך האדמה. שמר המפסיד את הדברים בלבו. לימים הלך בדרך וראה עשב צומח על פני האדמה. פנה ואמר לאדם שעמו: "הבה נתערב על גובהו של העשב הזה". הסכים הלה והכריז: "גובהו הוא עשרים סנטימטר". "לא נכון!" - הכריז בביטחון - "יש כאן ארבעים סנטימטר". הביאו כלי מדידה ומדדו. "רואה אתה שצדקתי!" - הכריז החבר - "עשרים סנטימטר בדיוק. תן את הכסף!" "חכה רגע!" - עצר את התלהבותו, והחל לחפור סביב העשב כדי להוציאו עם שרשו. כשעקר אותו לבסוף, גילה כי השרשים הם רק בגובה שני סנטימטר. רשעים - כוחם כמו עשב, אין להם שרשים. עליהם אומר הכתוב: "בפרוח רשעים כמו עשב". מה שקל להם לעשות - הם עושים, אך אין להם כוח לחפירות עמוקות באדמה, לעמל וליזע. לא פלא שכשיש להם קושי וניסיון, הם מאבדים את הכל. לעומת זאת "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה" - צדיק דומה לעץ גבוה. כיצד גדל עץ גבוה? בזכות שני המטרים של השורשים שיורדים לעומק האדמה, ונלחמים שם יותר עמוק ויותר עמוק... מכאן שואב הצדיק את כוחו! זהו יעקב למול עשו. יעקב יודע שאם הוא רוצה לצמוח, כוחו טמון בהיותו איש תם יושב אהלים. ידו של יעקב 'אוחזת' - הוא תופס בכל הכוח ואינו מרפה את האחיזה שלו. עשו, לעומתו, רוצה הכל בקלות. ברגע שבו הוא נתקל בקושי, הוא מיד שובר את הכלים, ובכך מאבד את עולמו.

(הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א. מתוך הספר 'שש באמרתך' בהוצאת 'יפה נוף')

ה' ישמור עלינו מעסקים כאלה...

וַיִּתֶּן לְךָ אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם (כח)

בעיר אחת חי תלמיד חכם גדול ממשפחה מיוחסת. לימים הוכרח לעזוב את עירו, להרחיק נדוד ולחזור בעיירות על פתחי נדיבים לפרנסת ביתו. באמתחתו היו צרור מכתבים אותם קיבל מרבני עירו ודייניה, בהם הם מעידים כי הוא ממשפחה חשובה ויש לסעדו ולתומכו.

כעבור זמן כאשר צבר כסף די הצורך שב האיש לעירו.

לימים הצליח ה' את דרכו והתעשר עושר רב עד מאוד. כאשר הזדקן קרא לבניו וביקש להנחילם את כל רכושו. לזה נתן בתים ולזה שדות וכרמים, לזה תכשיטים ולאחר ממון וזהב. לבסוף הוציא האיש את צרור מכתבי המלצותיו הישנים ושאל: מי מכם מעוניין באלה?...

גיחכו בניו ואמרו: ה' ישמור ויגן עלינו מעסקים כאלה...

'תנה לי אותם' - אמר אחד הבנים - אמנם אקווה לה' כי לא יעזוב חסדו מאיתי ולא אזדקק להם לעולם, אולם מי יודע מה ילד יום. על כן, יהיו נא שמורים עמי... כן הוא גם הנמשל. אברהם אבינו עליו השלום, התגורר בימי עלומיו בארצות זרות והקב"ה עשה עמו ניסים ונפלאות ולעת זקנה התברך בכל, כמו שנאמר בו: "וה' ברך את אברהם בכל", ולא היה לו צורך עוד בניסים. ברכה זו הנחיל אברהם אבינו ליצחק והוא הנחילה ליעקב, אולם בעת שיעקב אבינו הוכרח לברוח מארצו וממולדתו שוב נזקק לאותה הנהגת נס שהיתה לאברהם אבינו, וזה מה שאמר הכתוב: "ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך".

(משלי המגיד מדובנא)

נסו להעביר אצבע על שולחן חלק שעליו מונח גרגר חול קטן

אוּלַי יְמַשֵּׁנִי אָבִי (כז)

חשבתם פעם מה מבדל את חוש המישוש משאר החושים? כדי לראות אנחנו זקוקים לעיניים, כדי לשמוע - לאוזניים וכדי להריח - לאף. ואילו חוש המישוש שונה: **הקב"ה הטביע בנו חוש שאינו מרוכז באיבר אחד, אלא על פני כל גופנו!** כך למשל, כפות הרגליים מרגישות את המרקם של הקרקע שעליה אנו דורכים, הזרוע חשה במגע קל של בגד, והגב מרגיש את הלחץ של משענת הכיסא. קצות האצבעות שלנו מסוגלים להבחין בבליטות זעירות, שאפילו העין מתקשה לראות! נסו להעביר אצבע על שולחן חלק שעליו מונח גרגר חול קטן. מיד תרגישו שמשהו מפריע למשטח החלק. אבל איך האצבע מצליחה לזהות פרט זעיר כל כך?

בקצות אצבעותינו נמצאים אלפי קולטני תחושה זעירים, המזהים לחץ, מגע ורעידות. כאשר האצבע עוברת על משטח מחוספס, נוצרים שינויים זעירים בלחץ וברעידות העור. הקולטנים מעבירים אותות עצבים למוח, וכך אנו מזהים את המרקם.

מדהים לגלות שבמחקר מדעי הצליחו אנשים להבחין בין משטחים בעלי הבדלי מרקם בגובה של כ־10 ננומטרים בלבד – כלומר, מאית של מיליונית המילימטר! אפילו טביעות האצבעות שלנו, אותם פסים זעירים שעל העור, מסייעות לנו לחוש מרקמים באמצעות הרעידות הנוצרות בזמן המגע.

איזו חכמה מופלאה טמן הבורא יתב' בגופנו! מערכת תחושה מורכבת, הפועלת בכל רגע מבלי שנקדיש לה מחשבה. - מה רבו מעשיך ד'.

בפעם הבאה שתרגישו מגע טיפות הגשם על פניכם, או את חמימותה של כוס תה בידכם, עצרו לרגע להעריך את המתנה המופלאה שהקב"ה העניק לנו – היכולת לחוש עולם שלם באמצעות חוש המישוש!

(ש.ק)

הַצַּדִּיקִים הַצְּעִירִים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

בַּצִּיּוּר נִרְאָה אָדָם גִּבְרָתָן, שָׂעִיר וְאַדְמוֹנִי, הַיּוֹשֵׁב בִּפְּרָאוּת לְיַד שֻׁלְחָן, וּבוֹלֵעַ בִּתְאָבוֹן וּבִמְהִירוּת מָרָק אָדֹם מִתּוֹךְ קְעָרָה גְּדוֹלָה

חַיִּים וְיַעֲנְקִי מְסַפְּרִים עַל הָרֶבֶּה 'שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק' וְסוֹד הַשֵּׁמוֹת וְהַכִּנּוּיִים

הַכֹּל הִתְחִיל בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, בְּהַפְסָקַת הַצָּהֳרַיִם. הַשָּׁמַיִם הָיוּ בְּהִירִים, וְכִמְעַט כָּל יַלְדֵי הַכְּפָּה הָיוּ בַּחוּץ, בֶּחָצֵר שֶׁל הַתַּלְמוּד תּוֹרָה. אֲנַחְנוּ שִׂחַקְנוּ בְּכַדּוּר שֶׁמּוֹיִשִׁי הֵבִיא בְּאוֹתוֹ יוֹם. הַמִּשְׂחָק הָיָה מָתוּחַ וְסוֹעֵר מְאֹד. אֲנִי עָמַדְתִּי בַּצַּד, וּפִתְאוֹם רָאִיתִי אֶת הָרֶבֶּה 'שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק' יוֹצֵא מִפֶּתַח הַבִּנְיָן. הוּא הָלַךְ לְאַט, נָשַׂם אֶת הָאֲוִיר הַצַּח, וְהֶחֱזִיק בְּיָדוֹ מַעֲטָפָה גְּדוֹלָה.

כְּשֶׁהִתְקָרֵב לְמִגְרַשׁ הַמִּשְׂחָקִים, נִשְׁמְעוּ צְעָקוֹת רָמוֹת מִתּוֹךְ הַמִּשְׂחָק. שְׁלוֹמִי וּבֶנְצִי (זֶה כַּמּוּבָן שֵׁמוֹת בְּדוּיִים, רַק לְצֹרֶךְ הַסִּפּוּר) הִתְוַכְּחוּ בְּלַהַט עַל הַכַּדּוּר. "אַתָּה רַמַּאי!" צָעַק שְׁלוֹמִי בְּפָנִים אֲדֻמּוֹת. "הַכַּדּוּר פָּגַע בְּךָ, רָאִיתִי מֵמָּשׁ! אַתָּה סְתָם רַמַּאי!" "מָה פִּתְאוֹם?!" הֵשִׁיב לוֹ בֶּנְצִי בִּסְעָרָה. "אַתֶּם הַגַּנָּבִים הֵכִי גְּדוֹלִים בַּחֵיידֶר! הַנִּקּוּד שֶׁלָּנוּ, וְאַתָּה מְנַסֶּה לִגְנֹב לָנוּ אֶת הַנִּצָּחוֹן!"

רָאִיתִי אֶת פָּנָיו שֶׁל הָרֶבֶּה שִׁמְעוֹן. הַחִיּוּךְ הַחַם שֶׁלּוֹ נֶעֱלַם בְּבַת אַחַת. הוּא הֶעֱמִיד פָּנִים כְּאִלּוּ הוּא מַמְשִׁיךְ לְטַיֵּל, אֲבָל עֵינָיו הַטּוֹבוֹת הִבִּיטוּ בָּנוּ בִּדְאָגָה עֲמֻקָּה וּבְזַעֲזוּעַ שֶׁהָיָה קָשֶׁה לְהַסְתִּיר. הוּא לֹא אָמַר דָּבָר בַּחוּץ, אֲבָל יָדַעְתִּי שֶׁמַּשֶּׁהוּ סוֹעֵר בְּתוֹכוֹ.

כְּשֶׁנִּכְנַסְנוּ לַכִּתָּה אַחֲרֵי הַצִּלְצוּל, הַהֲמֻלָּה הָיְתָה גְּדוֹלָה, אֲבָל מִיָּד כְּשֶׁהָרֶבֶּה נֶעֱמַד מוּלֵנוּ, הַכֹּל הִשְׁתַּתֵּק. הָרֶבֶּה לֹא פָּתַח אֶת הַגְּמָרָא כְּמִנְהָגוֹ, אֶלָּא הוֹצִיא מֵהַמַּעֲטָפָה צִיּוּר מְרַתֵּק וְצִבְעוֹנִי וְתָלָה אוֹתוֹ עַל הַלּוּחַ.

היושב בפראות ליד שולחן, ובולע בתאבון

בַּצִּיּוּר נִרְאָה אָדָם גִּבְרָתָן, שָׂעִיר וְאַדְמוֹנִי, הַיּוֹשֵׁב בִּפְּרָאוּת לְיַד שֻׁלְחָן, וּבוֹלֵעַ בִּתְאָבוֹן וּבִמְהִירוּת מָרָק אָדֹם מִתּוֹךְ קְעָרָה גְּדוֹלָה. "תַּלְמִידִים יְקָרִים," פָּתַח הָרֶבֶּה בְּקוֹלוֹ הֶעָמֹק, "בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת, אֲנַחְנוּ פּוֹגְשִׁים אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַיָּדוּעַ בְּמֵרַק הָעֲדָשִׁים. מִי יָכוֹל לְהַסְבִּיר לִי, לָמָּה כָּלָנוּ קוֹרְאִים

לְאִישׁ הַזֶּה 'עֵשָׂו הָרָשָׁע'? הֲרֵי בַּתּוֹרָה כָּתוּב בְּסַךְ הַכֹּל שֶׁהוּא הָיָה רָעֵב, וְרָצָה לֶאֱכֹל עֲדָשִׁים, וּמָכַר אֶת הַבְּכוֹרָה. לָמָּה כָּזֶה כִּנּוּי קָשֶׁה לְדוֹרוֹת?"

יְהוֹשֻׁעַ הָ'עִלּוּי' הִצְבִּיעַ מִיָּד: "כִּי הוּא זִלְזֵל בַּבְּכוֹרָה, וְחָשַׁב רַק עַל הָאֹכֶל!" "נָכוֹן," אָמַר הָרֶבֶּה, "אֲבָל חַזַ"ל מְגַלִּים לָנוּ שֶׁעֵשָׂו הָיָה הַרְבֵּה יוֹתֵר גָּדוֹל וְנוֹרָא מִמָּה שֶׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת עַל אוֹתָהּ קְעָרַת מָרָק. הוּא עָשָׂה עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת מְאֹד בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וּבֶאֱמֶת הָיָה רָשָׁע מֻרְשָׁע. וְלָכֵן - וְרַק בִּגְלַל זֶה - כִּנּוּי כָּזֶה נִדְבַּק בּוֹ לָנֶצַח.

"תָּבִינוּ, יְלָדִים, שֵׁם שֶׁל אָדָם הוּא מַהוּתוֹ. אֲנַחְנוּ מַקְפִּידִים לִכְנוֹת אֲנָשִׁים בְּשֵׁם שֶׁל קְדֻשָּׁה אוֹ רֶשַׁע רַק לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם הָאֲמִתִּיִּים בְּהֶחְלֵט. לָכֵן אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים 'יוֹסֵף הַצַּדִּיק' אוֹ 'מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק', וּלְעֻמַּת זֹאת 'עֵשָׂו הָרָשָׁע'."

הָרֶבֶּה שִׁמְעוֹן עָצַר לְרֶגַע, הִבִּיט בָּנוּ בְּמַבָּט רְצִינִי וְאָמַר בְּקוֹל נִרְעָד: "הַיּוֹם בַּהַפְסָקָה... עָמַדְתִּי לְיַד מִגְרַשׁ הַמִּשְׂחָקִים.

וּשְׁמַעְתִּי דְּבָרִים שֶׁזְּעְזְעוּ אוֹתִי עַד עֹמֶק נִשְׁמָתִי. שָׁמַעְתִּי יְלָדִים צַדִּיקִים, מִתְוַכְּחִים עַל מִשְׂחָק וּמְיָּד שׁוֹלְפִים כִּנּוּיִים נוֹרָאִים: 'אַתָּה רַמַּאי!', 'אַתֶּם גַּנָּבִים!'..."

יש לנו גמרא מפורשת שאומרת דבר נורא ואיום

"יֵשׁ לָנוּ גְּמָרָא מְפֹרֶשֶׁת שֶׁאוֹמֶרֶת דָּבָר נוֹרָא וְאָיוֹם," הִמְשִׁיךְ הָרֶבֶּה, "אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: 'כָּל הַיּוֹרְדִין לְגֵיהִנֹּם עוֹלִין, חוּץ מִשְּׁלֹשָׁה שֶׁיּוֹרְדִין וְאֵין עוֹלִין.' זֹאת אוֹמֶרֶת, שֶׁאֵלּוּ עֲבֵרוֹת הֵן כָּל כָּךְ חֲמוּרוֹת עַד שֶׁהָעֹנֶשׁ עֲלֵיהֶן הוּא חָמוּר בְּיוֹתֵר. וְאֵלּוּ הֵן? '...הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים, וְהַמְּכַנֶּה שֵׁם רַע לַחֲבֵרוֹ'.

"וְהַגְּמָרָא מְיָּד שׁוֹאֶלֶת שָׁם: הֲרֵי 'מְכַנֶּה שֵׁם רַע' זֶה בְּעֶצֶם סוּג שֶׁל הַלְבָּנַת פָּנִים, כִּי זֶה הֲרֵי לְבַיֵּשׁ אָדָם, אָז לָמָּה חֲז"ל מָנוּ אֶת זֶה כַּעֲבֵרָה נִפְרֶדֶת לְגַמְרֵי? וְתַקְשִׁיבוּ טוֹב לַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַגְּמָרָא: 'אַף עַל גַּב דְּדָשׁ בֵּיהּ בִּשְׁמֵיהּ'. כְּלוֹמַר, הָעֲבֵרָה שֶׁל הַמְּכַנֶּה שֵׁם קַיֶּמֶת אֲפִלּוּ אִם הֶחָבֵר שֶׁלָּכֶם כְּבָר הִתְרַגֵּל לַכִּנּוּי הַזֶּה, וְהוּא אֲפִלּוּ כְּבָר לֹא מַסְמִיק אוֹ מַרְאֶה שֶׁהוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּגָלוּי. עֶצֶם הַשִּׁמּוּשׁ בְּכִנּוּי גְּנַאי שֶׁהָצְמַד לָאָדָם - הוּא חֵטְא חָמוּר בִּפְנֵי עַצְמוֹ!

הכיתה היתה בדממה מוחלטת

"אַתֶּם מְבִינִים, יְלָדִים?" אָמַר הָרֶבֶּה בְּקוֹל רָךְ. "כְּשֶׁקּוֹרְאִים לְיֶלֶד 'טִפֵּשׁ', 'רַמַּאי', אוֹ 'עַצְלָן' - הַכִּנּוּי הַזֶּה עָלוּל לִדְבֹּק בּוֹ לְעוֹלָם! כְּמוֹ כֵּן שֶׁמְּלַכְלֵךְ אֶת הַנְּשָׁמָה. גַּם אִם הֶחָבֵר 'הִתְרַגֵּל' לַכִּנּוּי וְצוֹחֵק יַחַד אִתְּכֶם, הַפְּגִיעָה בַּיְצִירָה שֶׁל הַשֵּׁם הִיא נוֹרָאָה."

הַכִּתָּה הָיְתָה בְּדֻמָּמָה מֻחְלֶטֶת. אֶפְשָׁר הָיָה לִשְׁמֹעַ אֶת מַחֲשָׁבוֹת הַחֲרָטָה שֶׁל כֻּלָּנוּ פְּעוֹמוֹת בְּשֶׁקֶט בַּאֲוִיר. וְאָז אוּרִי הִתְעָרֵב וְאָמַר: "אֲבָל, רֶבֶּה, אֲנַחְנוּ לֹא מַמָּשׁ מִתְכַּוְּנִים לְמָה שֶׁאוֹמְרִים. כִּי הָרַבֵּה פְּעָמִים אוֹמְרִים אֶחָד לַשֵּׁנִי 'אַתֶּם מַמָּשׁ גַּנָּבְתֶּם אֶת הַמִּשְׂחָק, וַאֲנַחְנוּ נִצָּחְנוּ' וְכָאֵלֶּה מִלִּים. אֲבָל אֲנַחְנוּ לֹא מַמָּשׁ מִתְכַּוְּנִים לְהַגִּיד מִלִּים רָעוֹת שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ לְעוֹלָם, כִּי מָחָר גַּם הַקְּבוּצָה הַשֵּׁנִיָּה אוֹמֶרֶת אֶת אוֹתָן מִלִּים עָלֵינוּ..."

אֲבָל הָרֶבֶּה לֹא וִתֵּר. "אֲנִי רוֹצֶה לִשְׁאֹל אוֹתְךָ," הוּא הִמְשִׁיךְ... "הַאִם מִישֶׁהוּ מַסְכִּים שֶׁנִּקְרָא לוֹ אֶת הַכִּנּוּיִים הָאֵלֶּה שֶׁאֲמַרְתֶּם? הַאִם לְמִישֶׁהוּ זֶה עוֹשֶׂה הַרְגָּשָׁה טוֹבָה כְּשֶׁאוֹמְרִים לוֹ כָּאֵלֶּה כִּנּוּיִים?

בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא. אָז צָרִיךְ לִזְכֹּר אֶת הַכְּלָל: מָה שֶׁשָּׂנוּי עָלֶיךָ - אַל תַּעֲשֶׂה לַחֲבֵרֶיךָ."

וְאָז גַּם שְׁלוֹמִי הִצְבִּיעַ וְשָׁאַל: "אָז מָה נַגִּיד לְחָבֵר שֶׁהַכַּדּוּר פָּגַע בּוֹ, וְהוּא אוֹמֵר שֶׁלֹּא?"

הָרֶבֶּה חִיֵּךְ וְעָנָה:

"אוּלַי הוּא בֶּאֱמֶת צוֹדֵק? רַק מֵרֹב שֶׁאֲנַחְנוּ שְׁקוּעִים בַּמִּשְׂחָק וְרוֹצִים לְנַצֵּחַ, אֲנַחְנוּ בְּטוּחִים שֶׁזֶּה לֹא נָכוֹן. וְגַם אִם הוּא טוֹעֶה? מָה הַבְּעָיָה לְהַגִּיד: 'הוּא אוֹמֵר שֶׁהַכַּדּוּר לֹא פָּגַע, אָז צָרִיךְ לְוַתֵּר, וְנַמְשִׁיךְ הָלְאָה'? זֶה הֲרֵי בְּסַךְ הַכֹּל מִשְׂחָק, וּמָחָר כְּבָר תִּשַּׂחֲקוּ מִשְׂחָק אַחֵר. בִּשְׁבִיל זֶה כְּדַאי לַעֲשׂוֹת כָּאֵלֶּה דְּבָרִים רָעִים?"

"אֵיךְ יְהוּדִי יָכוֹל לִקְרֹא לִיהוּדִי שֵׁנִי 'גַּנָּב' אוֹ 'רַמַּאי'?" חָתַם הָרֶבֶּה שִׂמְעוֹן. "חָבֵר שֶׁלָּכֶם הוּא צַדִּיק, הוּא אָח שֶׁלָּכֶם. גַּם אִם הוּא טָעָה, אוֹ הִתְוַכַּח עַל פָּאוּל בְּמִשְׂחָק - הוּא אַף פַּעַם, אֲבָל אַף פַּעַם, לֹא יִהְיֶה רַמַּאי וְלֹא גַּנָּב. אֶת הַכִּנּוּיִים הָרָעִים תַּשְׁאִירוּ לְעַצְמָן. תִּשְׁמְרוּ עַל הַפֶּה שֶׁלָּכֶם טָהוֹר, שֶׁיֵּדַע רַק לְבָרֵךְ וְלוֹמַר מִלִּים טוֹבוֹת. תִּזְכְּרוּ תָּמִיד שֶׁהַפֶּה שֶׁלָּכֶם קָדוֹשׁ. לְחַיּוֹת הַשָּׂדֶה אֵין פֶּה לְדַבֵּר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָנוּ פֶּה מְיֻחָד שֶׁנּוּכַל לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל, לְשַׁבֵּחַ, לְפָאֵר וּלְרוֹמֵם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלַעֲשׂוֹת דְּבָרִים טוֹבִים, לִלְמֹד תּוֹרָה, לְהִתְפַּלֵּל, וּלְהַגִּיד מִלִּים טוֹבוֹת עִם הַפֶּה. אֲבָל פֶּה שֶׁמְּדַבֵּר דְּבָרִים ד' יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ... אֵיךְ נִתֵּן בְּפֶה כָּזֶה קָדוֹשׁ לְדַבֵּר דְּבָרִים לֹא טוֹבִים? צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַל הַפֶּה כְּמוֹ עַל זָהָב טָהוֹר."

מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם, הַמִּגְרָשׁ שֶׁלָּנוּ נִרְאָה וְנִשְׁמַע אַחֶרֶת לְגַמְרֵי. גַּם כְּשֶׁמִּישֶׁהוּ כָּעַס מְאֹד עַל אֵיזֶה כַּדּוּר שֶׁבָּרַח אוֹ עֲבֵרָה שֶׁנֶּעֶשְׂתָה - מִיָּד קָפַץ לָנוּ לָרֹאשׁ הַצִּיּוּר שֶׁל עֶשָׂו, וְנִזְכַּרְנוּ בַּגְּמָרָא הַמַּזְהִירָה מִ'הַמְּכַנֶּה שֵׁם לַחֲבֵרוֹ'. הַמִּלִּים הַפְּגוּמוֹת הָיוּ נֶעֱצָרוֹת עַל קְצֵה הַלָּשׁוֹן, וְהַוִּכּוּחַ הָיָה מִסְתַּיֵּם, בְּדֶרֶךְ כְּלָל, בְּחִיּוּךְ וּבְחִיּוּךְ שֶׁל יְלָדִים צַדִּיקִים בֶּאֱמֶת.

בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ

זוכים להיות שותפים בזיכוי הרבים

גליון 'על הצדיקים' שאתם מחזיקים בידכם,
יוצא לאור - לחיזוק אהבת ד' יתברך,
מידות טובות וריבוי תורה ויראת שמים.

בואו גם אתם לזכות ולהיות שותפים בזכות עצומה
של זיכוי הרבים בהדפסת והפצת

למעלה מ 10,000
גליונות מדי שבוע!

ובכך לפעול ולעשות ל'בלתי ד' לבדו'
ולזכות בזכויות שיעמדו לכם עדי עד.

בתרומה של 18 ש"ח או 36 ש"ח לחודש
ובוודאי בתרומה גדולה יותר
הנך זוכה להיות שותף בזיכוי הרבים הגדול.

איך תורמים?

היכנסו עכשיו לכל עמדות **'נדרים פלוס'**
וחפשו את **'על הצדיקים'**
או בטלפון: 055-400-7720